

Teremtés hete 2023.
szeptember 24. – október 1.

Áradjon az igazság, mint a víz!

„Áradjon a törvény,
mint a víz, és az igazság,
mint a bővizű patak!”

(Ám 5,24)

A kiadványt az Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport tagjai készítették:

Béres Tamás (evangélikus)

Halupka Gábor (katolikus)

Karsay Eszter (református)

Khaled A. László (methodista)

Kodácsy Tamás (református)

Koltai Zsuzsa (evangélikus)

Nemes Csaba (katolikus)

Nobilis Mária (katolikus)

Réz-Nagy Zoltán (evangélikus)

Szűcs Boglárka (református)

Szűcs Kinga (evangélikus)

Zlinszky János (katolikus)

Zsóri-Ments Orsolya (evangélikus)

Szerkesztette:

Koltai Zsuzsa és Pete Dóra

A hét nap illusztrációit válogatta:

Réz-Nagy Zoltán

A jó gyakorlatokat (egyéni és közösségi javaslatokat a vízzel való felelősségteljes bánáshoz) készítette:

Halupka Gábor

Az olvasószerkesztést végezte:

Kámán Veronika

Borítófotó:

Somoráczy György

Borítóterv és tördelés:

Pete Dóra

Az egyes írások szóhasználata tükrözi a szerzők felekezeti hovatartozását. A szerzők az igehelyek után a különböző fordítások szerinti szövegeket a [SZIT], azaz *Szent István Társulati Biblia, 2005*, illetve a [RÚF], azaz *Magyar Bibliatársulat Revideált új fordítású Biblia, 2014* rövidítésekkel jelölik.

Tartalomjegyzék

Bevezető	5
Első nap: Csobog	7
Második nap: Utat tör	10
Harmadik nap: Folyik	14
Negyedik nap: Mos	18
Ötödik nap: Árad	21
Hatodik nap: Háborog	25
Hetedik nap: Párolg	29
Úton a megvalósítás felé	33
Imaösvény	34
Feladatok a játékos feldolgozáshoz	40
Vízkörkép	45
Ferenc pápa üzenete	46
A víz körforgása	49
Nemzetközi kitekintés: ENSZ Víz Világkonferencia 2023.	51
Vizes élőhelyek	53
Vizes tények	56
Season of Creation 2023 imádság	58
2023 Season of Creation Prayer	59
Felhívás: Teremtés heti programok	60
15 éves a Teremtés hete	61
Korábbi témáink	63

Áradjon

Fotó: Oleksandra Bardash @Unsplash

„Mint a víz, áradjon inkább az igazság,
mint a sebes patak, az igazságosság.”

Ám 5,24 [SZIT]

„Áradjon a törvény, mint a víz,
és az igazság, mint a bővizű patak!”

Ám 5,24 [RÚF]

Bevezető

A hőmérsékleti átlagok rendszeres mérese és feljegyzése óta az elmúlt évtized nyarai egyre melegebbnek bizonyultak. A kánikula egyre hosszabbá váló periódusaiban egészen biztosan megtapasztalhattuk, hogy milyen a melegben hűsítő és szomjoltó víz után sóvárogni, milyen felhevült fejjel és tagokkal enyhülésért epedezni, milyen ragacsos verejtékkal borítva megtisztulás után vágyakozni. Az extrém külső körülmények hirtelen rávilágítanak tehetetlenségünkre, kiszolgáltatottságunkra, saját erőink végeségére – ugyanakkor megajándékozottságunkra is: ha szükségleteinknek megfelelően tiszta vízhez jutunk, emberi méltóságunk billen helyre. A víz számos bibliai képből a helyreállító igazságosság megjelenítője, többek közt idei mottóinkban is.

A nemzetközi Season of Creation 2023-as igazszakasza Ámósz próféta könyvéből származik. Az 5. fejezet alcímeinek kontextusát az egyre szűkülő fókusz jellemzi, a környező népek tablójától Izrael vétkéig, Izrael vétkének részletes taglalásán keresztül a legsúlyosabb bűnig, az Istentől való elfordulásig – ezt az egyre élesedő közelképet tróli el és vázolja újra Isten ítélete, az áradó víz.

Isten megítéli Izrael szomszédait ellenséges magatartásuk és kegyetlenkedéseik miatt, de megítéli Izraelt is, mégpedig a törvények be nem tartása

miatt, a korrupció miatt, a szegényekkel való szolidaritás hiánya miatt, illetve az indokolatlan fényűzés miatt. A lélek nélkül bemutatott áldozat ítéletet von maga után (Isten rá sem tekint a békeáldozatra) – énekestül, lantzengésestül elmossa a törvény és az igazság mindent magával ragadó áradása. Az üres frázisok, a cifra dallamok egy szempillantás alatt, nyom nélkül tűnnek el a színről.

Ámósz leírása alapján szinte magunk előtt látjuk, ahogy felhalmozódik az értéktelen és újra nem hasznosítható hulladék (a tisztátalanság, az istentelenség, a bálványimádás), Isten ítélete azonban minden feleslegessé vált törmelék, minden mozdíthatót elsöpör. Ennek a pusztító erejű indulatnak az árán nyerhet csak megtisztulást Izrael népe. A víz kivételes ereje nemcsak magával ragad mindent, nemcsak eltünteti a romokat, hanem egyszersmind tisztává is tesz, megteremti az új, a korábbi vétkek és tévelygések terheitől megszabadított kezdet lehetőségét.

A sivatagos területeken az ún. vándik olyan időszakos vízfolyások, amelyekben a téli bőséges esőzések után van csak víz, akkor azonban a víz ereje magával ránt mindent, ami a mederben felhalmozódott. A korabeli zsidóság ezeket a vízvájta árkokat szemétlerakóként is használta, tudván, hogy a nagy mennyiségű lezúduló tavaszi csapadék

jó szolgálatot tesz: megszabadítja a környezetet minden hasznavehetetlen/újrahasznosíthatatlan lomtól. A haszontalan és tisztátalan tárgyaktól való megszabadulásnak súlyt ad, hogy az összetört aranyborjú darabjait is egy ilyen vádiba hajítják be (*Ex 32,20*) – várva az Isten által adott áradó víztömeg újrendező, az eredeti viszonyokat helyreállító erejére.

A víz dinamizmusa a csendes nyugalomtól a pusztító áradatig ível, különböző cselekvést, létezését, történést kifejező igék kapcsolódnak hozzá: olykor cselekvő szubjektum, olykor létező nagyság, máskor valamilyen periodikusan ismétlődő természeti jelenség kifejeződése. A víz Isten kétarcú eszköze: egyszerre áldás és átok, szárazság idején az új élet garanciája, a szenny és a piszok elhatalmasodása esetén a tisztaság szavatolója, ajándék és kegyelem, ugyanakkor a heves áradások, tengeri viharok idején a káosz, a pusztítás kérlelhetetlen erői is megmutatkoznak benne, a büntetés hordozója is lehet.

Az ámósi igeszakaszban egyszerre érvényesül a minden rosszat elsöprő, tönkrezúzó áradás, a tisztítás és a helyreállítás motívuma. Isten fékezhetetlen haragjaként kiárad a törvény, és a folyamat a sodrás intenzitásában igazságossággá válik. A parallelismus membrorum az áradó, hömpölygő víz kétféle azonosítását mutatja meg, egyrészt az általánosabb értelmű áradó vizet a törvénynek felelteti meg, másrészt a speciálisabb jelentésű (bővizű) patakot az igazságosságnak.

A költői kép egyrészt pontosító, másrészt fokozó jellegű: a törvény kiáradása elválaszthatatlanul összekapcsolódik az igazságosság szétterjedésével, ugyanakkor az igazságosság a törvény valódi, az áradás dinamizmusában kibontakozó értelme.

A bővizű patak képében a megtartó, életető erő, a folyamatosság biztonsága, a határok egyértelmű kijelölése is megragadható, tovább értelmezhető motívum. Víz nélkül nincs élet, de állandó változás nélkül sincs: a megfelelő tempóban hömpölygő víz öntisztulásra képes, így tudja folyamatosan részeltetni magából a vízre szomjúhozó élőlényeket. Minden körülmények között szükség van rá, de ahhoz, hogy legyen, körforgásban kell lennie – halmazállapota is szüntelenül változik: ahol összegyűlik, onnan elpárolog, ahonnan elpárolog, oda újra lezúdul, megragadni, egy helyben tartani, megőrizni, tulajdonolni (és főként eközben tisztán tartani) nem vagyunk képesek, kicsúszik, kifolyik a kezünk közül (illetve önkéntelenül is folyamatosan párologtatjuk, kiválasztjuk).

Az igazságosság a prófétai képben hasonló a vízhez: nélküle nem létezik jól működő társadalom, ugyanakkor megfoghatatlan, (a törvénnyel szemben) rögzíthetetlen, az emberek kapcsolataiban bontakozik ki folyamatosan, ettől a folyamatszerűségtől pedig nem tudunk elvonatkoztatni, állandó odaadást és odafigyelést, energiát igényel, hogy az áramlás fennmaradjon.

Teremtés heti füzetünkben idén a víz körforgásához kapcsolódó igék szolgálnak a meditációsorozat alapjául. A rövid tematikus tanulmányok bemutatják, miként van jelen minden napjainkban az élet nélkülözhetetlen feltételeként a víz, milyen törekvésekkel találkozunk a nagy nemzetközi szervezetek munkájában a vizek védelmével kapcsolatban, illetve mi a jelentősége a vizes élőhelyek megőrzésének az élet jelene

és jövője szempontjából. A kiadvány az idei évben arra buzdítja olvasóit, hogy gondolkodjanak el a víz és a teremtett létezők közti igazságosságosság összefüggéseinek sokrétűségén, és imádsággal, cselekvéssel és bölcs figyelemmel legyenek résztvevői az ámoszi igazság-patak áradásának.

Szűcs Kinga

Első nap: Csobog

Vízcsobogás: a természet szerelmes békéje, harmatos játék, áldott semmissége. Vízcsobogás: amikor eső utáni buja nyári napsütésben a bokrok alatt csobogó patak csendes monológja szelidíti a távolodó vihar morajlását. Fák leveléről vízcseppek adják vissza magukat örökmozgó hajlékuknak, a mohában, a parton találkoznak egy kis időre, hogy aztán hamar újra induljanak felfelé, és aztán valahol máshol adjanak újra életet. Vízcsobogás: a körforgás angyali hangja, éltető, vidám dal, a tisztaság ígérete. A körforgás az élet alaptermészete, eszszencia.

A körforgás nem leállítható, de elrontható, nem lerombolható, de mérgezővé, pusztulást okozóvá tehető. Ezt tesszük! Sok-sok évtizede, évszázada ezt tesszük a vízzel is. A Föld felületének kétharmadán víz terül el, amelynek 97%-a sós víz. A Föld teljes édesvíz-készletének

talán a kétharmada jégben, hóban van, így csupán 1% a közvetlenül felhasználható. Nem vigyázunk rá! Vegyük észre, hogy minden, valóban minden szenny és mérgező anyag, amit nem kezelünk megfelelően (és nem így tesszük!), egy idő után a vizeinkbe kerül. „Áldjátok az Urat (...), aki az eget felhővel borítja, és esőt juttat a földnek! A hegyeken füvet sarjaszt, és növényeket az emberek javárára.” (Zsolt 147,8) Csodáljuk a mozgásban tartott körforgást, amely a vízben levő élő szervezetek segítségével, a természet rendjéhez tartozó fizikai és kémiai folyamatokkal újra meg újra tiszta, iható vízé alakítja az elszennyezettet, ameddig megvan erre a kellő kapacitása. Ez a bizonyos tisztítóképesség kimerülőben van, kifulladás nemcsak a mérgező anyagok, hanem a műanyagok mikroszennyezése okán is, ami már szinte mindenütt megtalálható a világon, az esőerdőktől

egészen a sarkok jégmezőjéig, az óceánok világától a magas hegycsúcsokig.

Nem csak a víz minősége van veszélyben: az édesvíz rendkívül egyenlőtlen területi eloszlását az éghajlatváltozás teszi még szélsőségesebbé. „A kertnek forrása élő víz kútfeje, amely a Libanonról csörgedezik alá.” (Én 4,15) Lenne így minden vidéken, a messzi Afrikában, és közel hozzánk, az Alföldön is! A víz életet, tisztaságot, csillogó szemeket, az élő víz nyugodt, nyitott, szerelmes lelket ad. Nélküle kiszárad a föld, eltűnik a zöld, elszárad, üresen kongó a lélek, sivataggá válik az élet. Az aszály bennünk is és rajtunk kívül, amerre nézünk, vakká, süketté, érzéketlenné, életre képtelenné tesz mindent.

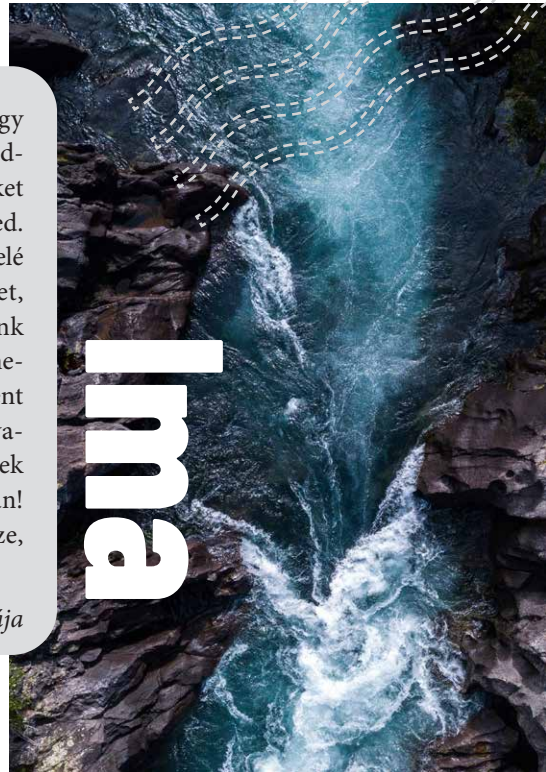
A csobogó víz az élet ígérete. Mára már a csobogás halkabb, az intenzitása kisebb, lassan csepegővé lett. Elmúlik, kiszárad, kifárad. Egyetlen segítség van: a Jézussal való találkozás és a vele való munkálkodás, hiszen „annak a hivatásnak a megélése, hogy védelmezői legyünk Isten művének, lényegi része az erényes életnek, nem valami szabadon választható feladat s nem is a keresztény tapasztalat másodlagos szempontja” (LS 217). A víz csobogása olyan, mint bennünk a Szentlélek munkálkodása, ne engedjük kiapadni!

Nemes Csaba

Édes Jézus, csobogó Életvize! Áldott légy Te, aki a szelíden szerető Szentlelket adtad nekünk! Áldott légy Te, aki lépteinket egyengeted, aki gondolatainkat terelgeted. csobogó Életvize, Jézus, hálánkat lábad elé tesszük, és oda helyezzük kétségeinket, kérdéseinket, semmiségeinket is. Álmunk fölött is örködsz, reggelenként velünk nevelsz, a nappal útjain követsz, esténként átölelsz. Bennünk vagy, mi benned vagyunk, ahogy a csillogó tiszta vízcseppek is egymásban játszanak örök csobogásban! Áldott légy, ezerszer is, csobogó Életvize, Jézus! *Ámen.*

Nemes Csaba imája

Fotó: J V @Unsplash

Maya békák

A Brüsszeli Néprajzi Gyűjteményben található ez a négy mázas kerámiabéka. Kidalgozásuk elnagyolt, és szinte alig lehet felismerni, hogy mit is ábrázolnak. Hogy mivégre készültek, arra a mezo-amerikai őslakos népek mitológiájából lehet következtetni. Az esőisten kísérői a békák, és ahogy nálunk is megfigyelhető, a várva várt esőt már előre jelzi a varangyok aktivitása.

Mexikó déli részén, a Yucatán-félszigeten, ahol ezek a tárgyak készültek, szinte csak két évszak van: a tél száraz, a nyár pedig esős. Fél év száraz időszak után igencsak nagyon vágyhatott egy földműves társadalom az esőre. Mágikus felfogásuk szerint, ha megjelenítik az esőt előre jelző békákat, akkor reményük szerint az esőnek is hamarosan meg kell érkeznie. Feltételezhető, hogy ilyen rituális tárgyak voltak ezek a kerámiabékák.

Hogy miért zöldek? Más múzeumokban találunk szintén ebből a régióból származó kerámiabékákat, vörös mázzal, de olyanokat is, melyek jádekből készültek. E kő zöld színe a vegetáció megújulását, az élet körforgását, a száraz és a nedves időszak váltakozását, az eső és az éltető, csepegő-csobogó víz megérkezésének pozitív tartalmú asszociációit idézte meg. Csakhogy a jádekö drága volt. Kizárólag uralkodók sírjaiban találtak a régészek ilyen kőből készült ékszereket, maszkokat vagy más rituális tárgyakat. Ugyanakkor nyilván a szegényebb társadalmi rétegekhez tartozók is szerették volna a jádekö – feltételezett – áldásos, esőt hozó, vegetációt megújítani képes hatását a magukénak tudni, így egy leleményes, de nem túl ügyes kezű kézműves a jádeköre emlékeztető zöld mázzal látta el amorf „békáit”, hogy olcsón kínálhassa azokat nem különösebben tehets vevőinek.

Jó gyakorlatok

Csapvizet használj, ne PET-palackos ásványvizet! Áldás, hogy hazánkban a csapból is ivóvíz folyik... Ezért ne a jövőt adó, felszín alatti vízkincset használj műanyagba zárva, gyerekeid, unokáid kontójára! Óriási mennyiségű hulladékot termelünk! Bár szelektíven gyűjtjük a PET-palackot (ugye?!...), ám feleslegesen támogatunk egy egész iparágat!

Ezt teheted:

- Bulin vagy plébániai, gyülekezeti agapén tégy csapvizet az asztalra! Ezt szezonban feldobhatod friss mentával, citromfűvel: itt a remek házi limonádé! A résztvevők eldobható pohár helyett hozzanak sajátot.
- Amit lehet, gyűjtsd szelektíven! A boltba vigyél zacskót, cekkert, hogy ne is legyen hulladék!

Második nap: Utat tör

Mára valósággá lett, amit régen csak remélhettünk: úrrá lettünk a természet erőinek sokféle hétköznapi formáján. Nem tartunk a vaseszközök rozsdásodásától, mert a nedvességnek kitett tárgyainkat rozsdálló anyagokból készítjük. Nem tekintjük a villámlást kikerülhetetlen istenharagjának, mert villámhárítókát alkalmazunk. Nem szükséges több napos utazást tennünk hivatalos ügyekben, mert elektronikus eszközöket használunk a kapcsolattartáshoz. A kérdés csak az, hogy az így létrehozott praktikus és kényelmes buborékvilágból milyen mértékben zárunk ki a nem kívánt hatásokkal együtt olyanokat is, melyek értékét csak később ismernénk

fel. Ez az ember világformáló gyakorlatának egyik alapkérdése: hogyan találunk majd vissza a teremtés eredeti arcához, miután a belőle ellesett törvényszerűségek felhasználásával rétegről rétegre, lépésről lépésre saját szemünk elől zártuk el a visszafelé vezető út elágazásait?

Gondolhatnánk, hogy a világ fölötti uralom, a dominium terrae abban az értelemben jelenti a világ és az ember sorsának végleges összefűződését, hogy a végső, utolsó állapotában sem az ember, sem a világ nem hasonlít majd semmi kiindulóponti önmagához. Ennek azonban két szempont is ellentmond. Az egyik a bennünk élő „természet”

iránti vágy, mely a jelek szerint akkor is megmarad, ha életünkben a természet már csak nyomokban vagy már azokban sincs jelen. Mellette, ennek normájaként él egy másik forrás, melyet oly nagyra értékelünk, hogy az emlékezetet megpróbáló idő rongálása ellen saját műfaji besorolással kinyilatkoztatásnak nevezzük. A kinyilatkoztatás megőrzött nyelvében, nyelveiben pedig számtalan olyan kifejezés található, amit az időközben más irányba terelt kulturális vagy technikai fejlődés drapériavilága már eltakar előlünk. Ezek között szerepel a csordogáló vagy folyó víz útjának „ismerete”.

Bár egyre kevesebb természeti képet használunk már a fontos folyamatok érzékeltetésére, mégis megvan a lehetőség, hogy a földre, porba kiöntött vagy a folyó, önmagának utat kereső

víz képében belső világunkra ismerjünk. Az utat találó, kis vagy nagy léptékben önmagának utat törő víz gondolataink leghűbb ábrázolója... egy vonalban és követhető elágazásokban halad lassan... vagy gyorsan. Van, ahol megáll, nem folytatja útját. Máshol tovább folyik... Nem látjuk előre, mi lesz a végállomása, csak nagy összefüggésekben ismerjük a szabályt, hogy a kisebb vizek, ha el nem apadnak, előbb-utóbb a nagyokba érnek.

Előrelátó gondolatainkra építhető világunk ha el nem szárad, előbb-utóbb Isten tervével találkozik. Ő felkarolja vagy megítéli. Törjön utat magának a gondoskodó, figyelmes, éltető gondolat! Segítsen megtalálni, megtartani és megbecsülni ami jó, hogy a teremtmények örömmel élhessék át Teremtőjük jóságát!

Béres Tamás

Urunk, Istenünk, láttasd meg velünk, hogy gyönyörű és hatalmas világod erőitől való félelmünkben elvesztünk, eltévelyedtünk, és rettegésünk takargatására használt álcáink védelmezőnek tűnő drapériája mögül már nem látjuk a Te oltalmazó, őrző, szeretettel teljes nagyságod. Kegyelmed megtapasztalása, mint a porba kiöntött víz, törjön utat bennünk, hogy bátran engedjük át neked az uralmat afelett, ami egyébként is a tiéd. Térítsd, terelgesd életünk vizének útkeresését, hogy éltető szereteted áldását megtapasztalva hozzád találjunk. *Ámen.*

Koltai Zsuzsa imája

Ptolemaiosz világtérképe

Klaudiosz Ptolemaiosz volt az első ókori tudós, aki a geometria és a matematika segítségével tanulmányozta a földet. Alexandriában, az akkori világ legnagyobb könyvtárában dolgozott. Itt írta meg *Geographika* című tankönyvét Kr. u. 150 körül. Ő vezette be a földrajzi fókuszát, és lerajzolta az általa „oikoumené”-nek nevezett lakott világot.

Ptolemaiosz tankönyvének eredeti kézírata 1300 körül került elő. Bár az eredeti térképnek soha nem akadtak a nyomára, a tankönyv részletes leírást tartalmaz az addig feltérképezett területekről, így ennek leírásait követve újra lehetett rajzolni a térképet. Majd miután

a 15. században művét görögéből latinra fordították, hatására vezették be Európában a globális földrajzi koordináták használatát. Ez forradalmasította az addigi európai térképészetet, és számos földrajzi felfedezést tett lehetővé.

A térkép két nagy tengert különböztet meg. Az első a Földközi-tengernél kezdődik, a második pedig keleten, az Indiai-óceánnál (Magnus Sinus).

A fontosabb földrajzi nevek: Európa, a Közel-Kelet, India a túlméretezett Srí Lankával (Taprobane), a délkelet-ázsiai félsziget (Aurea Chersonesus vagy „Arany félsziget”), fölötté pedig Kína (Sinae).

A *Geographika* és a belőle származtatott térképek valószínűleg fontos szerepet játszottak a Római Birodalom keletre való terjeszkedésében is. Az Indiai-óceán kereskedelmi útjai már a 2. században kialakultak, ezt az India partvidékén talált számos római építésű kikötőrom bizonyítja. Ezekről a római kikötőkről a Kr. u. 166 tájékán keletkezett kínai feljegyzések is tanúskodnak.

Figyelemre méltó a térkép rajzolójának az az igyekezete, hogy a folyók medrét, annak kanyarulatait minél részletesebben lerajzolja: azt, hogy hol kényszerül egy-egy folyó utat törésében irányt változtatni, azt elég részletesen igyekezzen ábrázolni, míg a domborzatra nem sok figyelmet fordított.

Jó gyakorlatok

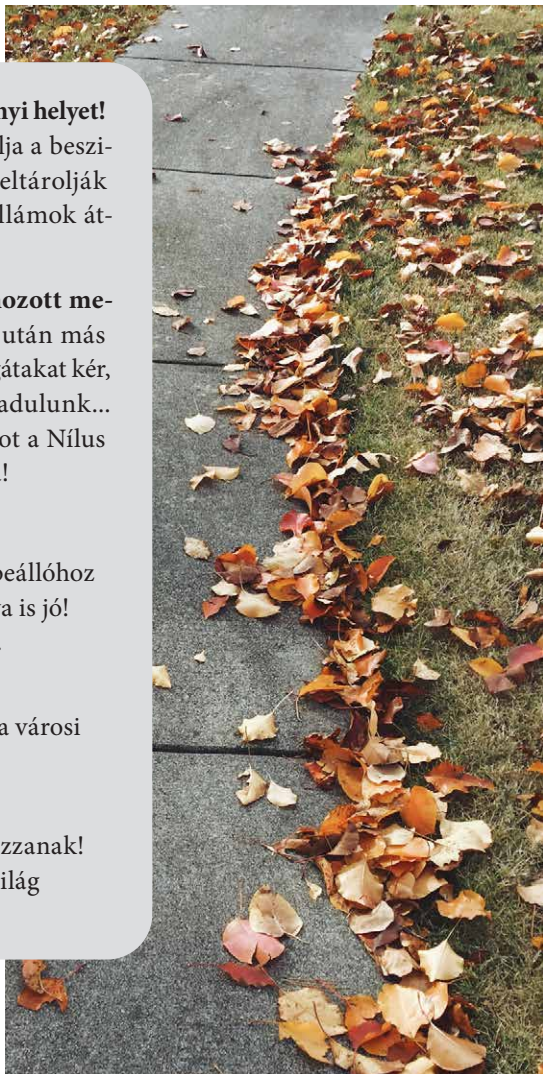
Ne burkolj le minden talpalatnyi helyet!

A viakolor, aszfalt, beton gátolja a beszivárgást, míg a zöldfelületek eltárolják a csapadékot, segítve a hőhullámok átvezelését.

Ne szoríts vízfolyást kibetonozott mederbe! A folyószabályozások után más lett a tájhasználat: a kultúrtáj gátakat kér, az áradások vizétől megszabadulunk... Emlékezz: az ókori Egyiptomot a Nílus megtartott vize tette gazdaggá!

Ezt teheted:

- Járdához tipegőkő, autóbeállóhoz gyephézagos téglá, murva is jó!
Így az eső bejut a talajba.
- Zöldítsd a közterületet!
Forróságban szánd meg a városi fákat egy kanna vízzel!
- Ne támogasd, hogy patakmedreket kibetonozzanak!
A vízsebesség nő, az élővilág eltűnik!

Harmadik nap: Folyik

„Édenből pedig fakadt egy folyó, hogy a kertet öntözze; onnan aztán szétágazott, és négy ágra szakadt. Egyiknek Píson a neve. Ez megkerüli Havíla egész földjét, ahol arany van. (...) A második folyónak Gíhón a neve. Ez megkerüli Etiópia egész földjét. A harmadik folyónak Tigris a neve. Ez Assúr keleti részén folyik. A negyedik folyó pedig az Eufrátesz.” (1Móz 2,10–11.13–14)

A Biblia nyitányaként elénk táruló teremtéstörténet *Éden kertjének* képét ha magunk elé képzeljük, akkor jó eséllyel egy nagyon friss, tiszta, idilli, örökké tavaszián életől duzzadó tájon járunk. Üde szellő lengedez a madárdaltól eleven zöld lombok között, kristálytiszta folyó friss vize öntözi a kert buja növényzetét, az ember könnyű léptekkel jár-ke, és játékosan, a létezésben önfeledten fejlődő fedezi fel maga körül a társteremtényeket. Illatos, finom lágyság és kicsattanó élet. Olyan vidéken járunk, ahol a világ és benne minden újszülötten tiszta, ahol Isten atyai-anyai gondoskodása közvetlenül érzékelhető, ahol minden szép, a teremtett rendben, önmaga teljességében és minőségében minden jó és áldott.

Távoli ez a táj? Mi tárul elénk, amikor *kinyitjuk a szemünket*? Mit látunk, ha engedjük tekintetünket a jelenkor komplikált világhelyzetének szövevényességébe fúródni? Fokozódó nyugtalanság,

aggodalom – emelkedő hőmérséklet, emelkedő tengerszint. Vég nélküli hajtás és hajszoltság – kiüresedett termőtalaj, kibelezett bányák. Szétzilálódó emberi közösségek – menekülő és kiháló fajok, hanyatló biodiverzitás. Elmérgeződő viták és ellentétek, ellenségeskedések, háború – elszennyeződő vizek és megmérgezett talaj. Elidegenedett kapcsolatok – elsivatagosodott tájak. Fájdalmas kontrasztok szorongatják élni vágyó lelkünket. Talán mert sejtjük, hogy lelkünk terhei és a környezetünk kínjai túlmutatnak a fogalmi hasonlóságon? Talán mert sejtjük, hogy életünk tájai és a világ tájai osztoznak egy közös sorsban, osztozunk a szenvedésben? Nem lehetünk jól a környező világ nélkül, és nem lesz jól a világ a jól-létünk nélkül?

Az emberi élet leélésének, „életfolyamunknak” ősi szimbóluma a folyó, ez a dinamikusan és folyamatosan mozgásban lévő víztömeg, melyről legalábbis Hérakleitosz óta tudjuk, hogy nem léphetünk kétszer ugyanabba. De állandóan megújuló, változó természete mellett más szempontból is izgalmas ez a kép. A folyóvíz elszakíthatatlan kapcsolatban van a környezetével, él és életben tart: állatokat itat, növényeket üdit fel, emberi közösségek, falvak, városok telepsznek meg a partján. A folyóvíz hálózatot alkot, kapcsolatok táplálják és táplálja kapcsolatait, kisebb-nagyobb patakok, folyók szaladnak vízébe, míg végül valahol

a nagy tengerbe futva egyesül a vizekkel, megnyugszik. A folyóvíz néha elemében van és dinamikusan áramlik, néha a partját lassan mossa, néha akadályba ütközik és megreked, néha sodródik, néha hordalékot, terheket cipel, néha kanyarogva keresi útját a földeken át, néha örvénylik, morajlik, háborog, néha a mélybe zuhan és cseppekre zúzódik a sziklákon, mielőtt összegyűjti magát és folytatja az útját, néha túltelítődik, s felduzzadva, fellázadva kilép medréből, elsodorva maga körül mindent. Néha beszennyeződik, megfertőződik, savanyúvá válik a vize, és elmar mindent maga mellől. De az élő folyóvíz a forrás felől újra indul, újra folyik, megújul, kitisztul – újra él és újra él.

Honnan ered életünk folyója? Miből táplálkozik életünk vize? Mi szennyezi be életünk folyamát? S hogyan újulunk meg?

A teremtéstörténet tanúsága szerint az Édenből fakadó folyó továbbfolyik a világ földjére. A folyó, amely a kertet öntözi, általunk ismert, meghatározható földrajzi helyeket öntöz, táplál, élte. A forrás vize, a folyó, a jó és az áldás nem áll meg a kert határánál. Az Éden kertjének tája nem távoli táj. Amikor életünk beszennyeződik, amikor a nyugtalanság, az aggodalom erőt vesz rajtunk, amikor szétzilálódunk, kapcsolataink kiüresednek, amikor elkeseredünk, akkor az egy életető Forrással való kapcsolatunkat kell újra és újra megkeresnünk. És megtalálnunk azt, akinek atyai szeretete a kertet megáldotta, és ezt az áldást a kert határán túl kiterjesztette, azt, akinek teremtő és életető Igéje az egyedüli élő víz folyama. Engedjük, hogy Lelke életünk folyását napról napra átjárja!

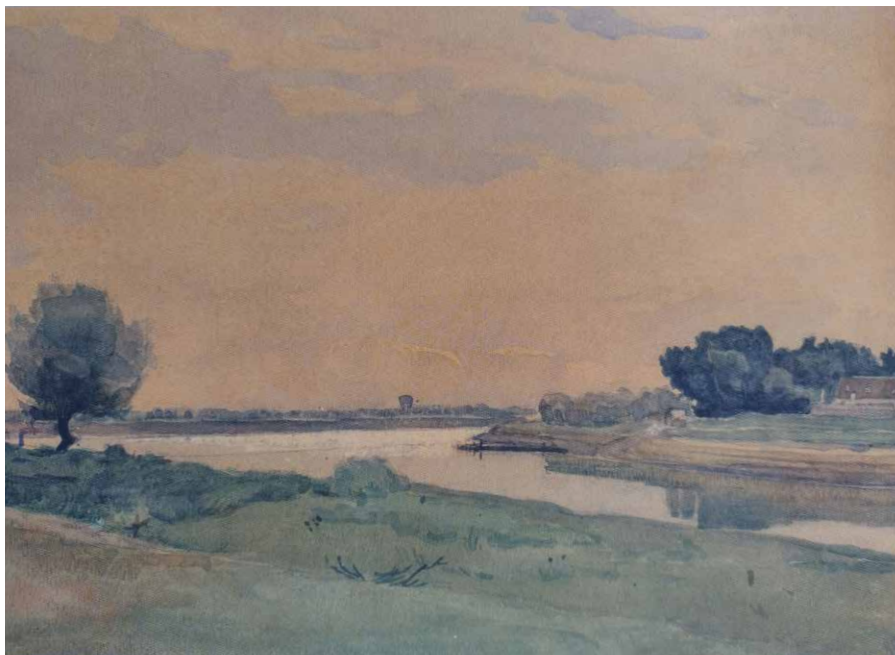
Koltai Zsuzsa

Istenünk, Atyánk, Te, aki szeretettel formálad a világot, és benne szeretettel formálsz az életünket, hívj, szólíts minket, hogy visszatérjünk hozzád. Vezess vissza bennünket a kertbe, hogy a veled való kapcsolat áldásának gazdag folyamából megújulva, szent Igéd forrásától felfrissülve induljunk útra minden nap. Áraszd ránk Lelked, hogy élő vized folyamai járják át testünk, lelkünk, utunk, életünk. *Ámen.*

Koltai Zsuzsa imája

Tornyai János: A Tisza Algyőnél

Tornyai János hódmezővásárhelyi festő *A Tisza Algyőnél* című festménye 1889-ben készült. A művész zsellércsaládból származott, de tehetségét hamar felismerték, és a város támogatásával a Budapesti Mintarajziskolában tanult Lotz Károlynál és Székely Bertalannál. Később a párizsi Julian Akadémiára is kijutott, hogy ott folytassa tanulmányait. Tanulmányai után egy ideig szülővárosában, majd Budapesten élt és alkotott. Tájéképein az Alföld kapott főszerepet. 1934-ben hódmezővásárhelyi értelmiségiek egy csoportja megalakította a Tornyai János Társaságot. Hazahívták a művészt, és

a város 120 pengő évjáradékot szavazott meg neki. Tornyai hálából minden tulajdonában lévő művét a városra hagyta 1951-ben.

Festményén a Tisza folyó és partja látható: jól kivehető a folyó kanyargó medre, és a part vízszintes vonalai, melyek a Tisza periodikus emelkedéseit és süllyedéseit mutatják.

A folyószabályozás előtt a Tiszavölgynek több száz négyzetkilométernyi területét víz borította tavasztól a nyár végéig. A beláthatatlan víztenger nádasrengetegekkel, buja növényzetével, tömér-

dek halával s mindenféle állatával pompás birodalma volt a millió meg millió vízi szárnynak.

A Tisza szabályozás előtti hossza 1419 km volt, amely a Széchenyi–Vásárhelyi-program megvalósulása után 962 kilométerre csökkent. A kubikosokkal 6340 km hosszúságú árvízvédelmi védvonalat építettek. 3 millió 520 ezer hektárnyi terület kerülhetett mezőgaz-

dasági művelés alá. De a felszabadított területen megjelent a belvív, ezért 40 ezer km hosszú belvízelvezető csatornát kellett kialakítani. A szabályozás valójában azt eredményezte, hogy évente több milliárd forintot kell költeni arra, hogy elvezessék azt a vízmennyiséget, amely azután épp hiányzik az áradástól megmentett tájból.

Jó gyakorlatok

Tárold el bármikor, de ne a legmelegebb órákban locsold a vizet! A kiöntözött víz jelentős része elpárologhat; így a növények kevésbé hasznosíthatják.

Ügyelj arra, mit öntözöl! Bár riasztó a kiszáradt gyepek, de ismét ki fog hajtani a fű, amint megjönnek az őszi esők.

Mérlegeld, hogy van-e elég vized az öntözéshez! Van-e elég víz aszályban öntözni? Ha a gleccserek elolvadnak, Dunánk alaphozama lecsökken, veszélyeztetve az öntözést. Cél: tarts meg minél több vizet hordóban, talajban!

Ezt teheted:

- Egyéni/közösségi esővízgyűjtő hordókban gyűjtsd a vizet, ne hagyd pőrén a talajt!
- Ne nyírd „golfpályára” a gyepeket! A vizet a fák, bokrok, veteményes- és virágoskert öntözésére fordítsd – hajnalban vagy napnyugta táján!
- Legyél takarékos: vízhasználat → vízmegtartás → vízpótlás. Ez a helyes sorrend!

Negyedik nap: Mos

„Mosakodjatok meg, tisztítsátok meg magatokat, távolítsátok el gonosz tetteiteket szemem elől! Hagyjatok fel azzal, hogy rosszat cselekedtek, tanuljatok jót tenni!” (Iz 1,16–17a) [KNB]

Alaptapasztatunk a beszenyezés, a tisztátalanná válás undora és kudarca. Ezért aztán nagyon mélyen tudunk vágyani a megtisztulásra. És nemcsak testileg piszkolódhatunk be – pocsolóba toccsanó kisgyerek, szénvágatba alászálló bányász, kocsmapult alatt elhasaló részeg –, de úgy tapasztaljuk, lelkileg is. Tapasztalatunkat megerősíti a kinyilatkoztatás az eredeti bűnről, mely meghatározza egész jelen üdvrendünket: eredendően bemocskolódtunk lázadásunk nyomán, amely mögött a Jó, Tiszta és Igaz iránti bizalmatlanság rejtőzik. El is tud uralkodni rajtunk a tisztátalanság tudata, olyannyira, hogy egy idő után már figyelmeztetni kell bennünket: „Amit Isten tisztává tett, azt te ne tartsd tisztátalannak!” (ApCsel 10,15)

De mit jelent megtisztulni? Gyakorlati és természetfeletti élményünk a víz tisztára mosó ereje. A hétköznapi életben ha valamit kellő ideig vízben áztattunk, sikáltunk, akkor tisztának szoktuk tekinteni. (A Covid-járvány ugyan jól mindannyiunk eszébe véste azt is, hogy hatékonyan kezelt mosni nem is olyan egyszerű, mint amilyenek tűnik...) Persze feltehetjük azt a kérdést is, hogy mettől meddig terjed az „elégséges

tisztaság” sávja a klinikák vagy nanolaboratóriumok csíra- és részecskementes szobái, illetve dédszüleinknek az utca porában játszó, a fáról mosatlan gyümölcsöt majszoló, alapvetően egészségesen felnövő(nek látott) nemzedéke higiéniai igényei között...

Lelkileg viszont mintha kicsit más-ként lenne a dolog. A keresztség vize nem többé-kevésbé, hanem teljesen és véglegesen tisztít meg bennünket attól a rossztól, amitől más módon egyáltalán nem tudnánk megszabadulni. És rejlik itt egy másik fontos különbség is. A felmosóvíz bepiszkolódik, miközben a padló megtisztul: ha valamit tisztára mosunk, csak azáltal vagyunk képesek ezt tenni, hogy cserébe a vizet beszenyezzük. Mondhatni áthelyezzük a szennyezettséget „víz hűgunkra”, akiről talán emiatt is éneklí Assisi Szent Ferenc a *Naphimnuszban*, hogy „alázatos”. Ezt a szennyezett vizet aztán – jobb esetben – ravasz technológiákkal próbáljuk újra tisztává tenni, hogy a folyókba engedhessük. Rosszabb esetben meg sem tisztítjuk, még rosszabb esetben pedig anélkül szennyezzük el, hogy közben bármi is tisztává válna... A keresztség viszont nem szennyeződik be bűneinktől, és Isten irgalmának örökké áradó folyama sem. A vízzel való mosás tehát önfeláldozó kölcsönösséget feltételező, küzdelmes földi előképe csak az igazi, természetfeletti, ajándékszerű Megtisztulásnak.

De egy harmadik kettősséget is észre kell vennünk. A víz képes megmosni, de elmosni, elsodorni is. Mi tulajdonképpen játszadozunk a vízzel – aquaparkban, szökőkútban, fürdőkádban, de ha jobban belegondolunk, a mosogatóban és a szennyvíztisztítóban is –, míg aztán elérkezik az áradat, amely – játszadoz-

sainkat megelégtelve – mindent magával ragad, ki tudja, hová.

Valóban: hová fog sodorni minket az ítélet és irgalom ellenállhatatlan Folyama, mely igazságot szolgáltat vizeinknek, ha egyszer elérkezik?

Nobilis Máriaó

Irgalmaddal moss tisztára minket, Istenünk, örök tisztaság forrása és folyama, és engedj már e Földön igazságosan és kölcsönös önátadásban élnünk, hogy amikor magaddal ragadsz, új teremtésed tiszta valóságába sodorhasson minket Igazságod áradó Lelke. Krisztus Urunk által, aki él, szeret és uralkodik örökkön örökké! *Ámen.*

Nobilis Máriaó imája

Fotó: Aleksandar Pasaric @Pexels

Edvard Munch: Fiatal nő mosdik

Edvard Munch az a festő, aki először merte a képzőművészetben a szorongást, a gyászt, a halálfélelmet kifejezni olyan expresszív erővel, hogy beleborzongunk. Olyan tapasztalatok befolyásolták művészetét, melyeket maga így foglalt össze:

„A betegség, az örület és a halál angyalai vették körbe bölcsőmet, és azóta is, egész életemben követnek... Gyermekek-

koromban mindig úgy éreztem, hogy igazságtalanul bánnak velem, anya nélkül, betegen – és a pokolban rám váró büntetés örökké a fejem fölött lebeg.”

Ötéves volt, amikor elveszítette édesanyját, kamaszként az egyik húgát, huszoneves volt, amikor pedig az édesapja és egyik bátyja is meghalt, egyik nővére pedig megőrült.

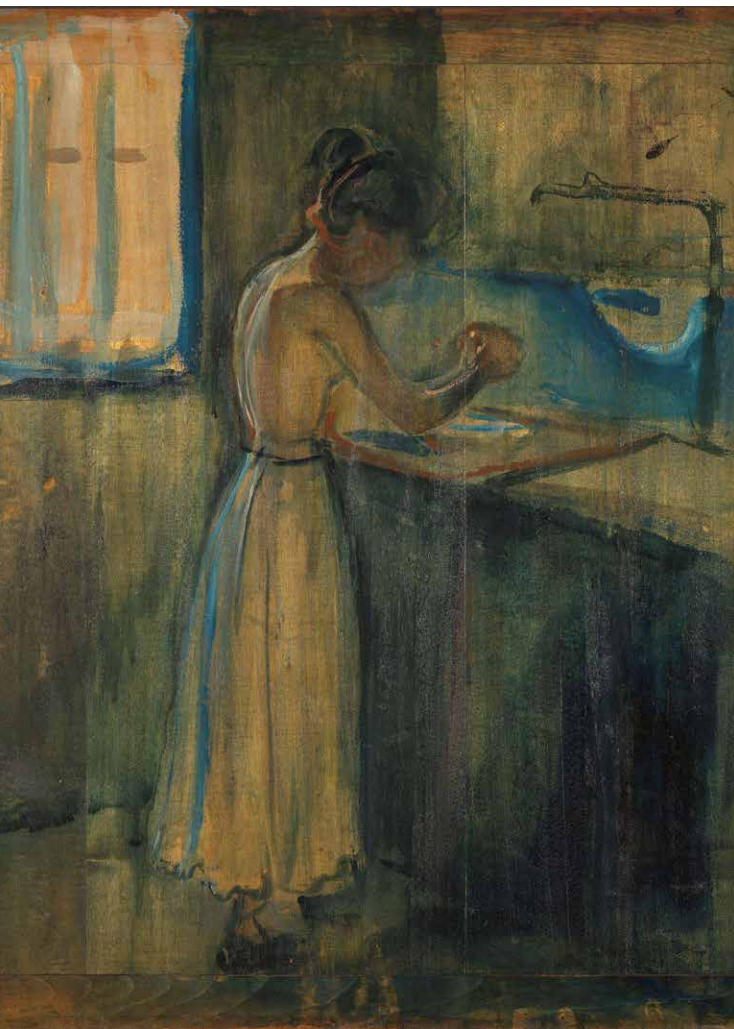
Fiatalkorában a norvég fővárosban összehozta a sors a Bohémokkal, akiket Hans Jæger író vezetett és a szabad szerelmet hirdették. Első szerelmi kapcsolata egyik barátja feleségével esett meg, és ez az ifjú Wertherre emlékeztető helyzet csak erősítette pesszimizmusát. „Átélttem a szerelem teljes boldogtalanságát... és

évekig szinte örült voltam. Az idegbetegség szörnyű arca felém fordult... Azután feladtam a reményt, hogy valaha is képes leszek szeretni.”

A *Fiatal nő mosdik* című képét – ahogy a többit is – lehet szimbolikus műként értelmezni. Vajon hogyan gondolkodunk a megtisztulás lehetőségéről?

A kép szegényes környezetet, sötét, penészes falú szobasarkot láttat, és egy törékeny, félmeztelen nőalakot, aki tisztálkodni készül a mosogatópult előtt. Az ábrázolt tevékenység mindennapos rutint sejtet, kevés valós eredménnyel.

Munch arra ösztönöz, hogy vessük el az olcsó vigaszokat és az öncsalást, és merjük kifejezni valós érzéseinket, a legfőbb Bíróhoz folyamodva, hogy őszinte panaszunkra, imánkra a legfelsőbb helyről kapjunk választ.

Jó gyakorlatok

Számold meg az edényeidet! :-) Pár edény miatt ne végy mosogatógépet! Más esetben légy megfontolt: az olcsó gép víz- és energiapazarló lehet: ellenőrizd, mielőtt megveszed!

A használt víz is érték! Régi házban a kézmosásból, mosásból eredő szűrkevíz drágán forgatható vissza, de új házban jó ötlet!

Ezt teheted:

- A mosó- és mosogatógép legyen víz- és energiatakarékos! Csak tele indítsd el, „eco” módban!
- „Zöld” mosogató- és mosószert (pl. mosószódát) használj! A mosódíó messziről jön, nagy ökolábnyommal!
- Ne öntsd ki a sütőolajat, itt gyűjtik: <https://cseppetsem.hu/gyujtopont/>; MOL-kutak
- Házépítéskor tervezd be a szűrkevíz visszaforgatását!

Ötödik nap: Árad

„Megnyitotta a kősziklát, és ömlött a víz, folyó áradt a szomszéd földön.”
(Zsolt 105,41)

A Szentírás kifejezőmódja szerint jellemzően három dolog áradhat az ember felé. A vizek, Isten haragja, s végül Isten Lelke, ami mindenekelőtt az isteni erőben, kegyelemben, és szeretetben nyilvánul meg. Az áradó, mindent elárasztó vízzel kapcsolatos östörténetet nem csak a Biblia ismeri (1Mózes 7), több nép ősi emlékezete is őrzi a drámai eseményt, amikor az áradó víz pusztított. A Mindenható büntetéseként fakadnak föl a mélység forrásai, és nyílnak meg az

ég csatornái. Napjainkban az ember által felborított ökológiai egyensúly jeleként tapasztaljuk az áradások, árvizek sűrű előfordulását vagy éppen a súlyos aszályos, száraz időszakok jelenlétét. De az áradó víz az élet képe is lehet, ahogy erről a 105. zsoltár tanúskodik: a fogságból szabaduló, szomjazó népek Isten éltető vizet adott a pusztában. Erre az életet adó, frissítő vízre minden teremtménynek szüksége van a földön. A víz kincs, ma már egyre több helyen a legértékesebb kincsként beszélnek róla. Ha a száraz helyekre időben érkezik, életet ment, és hozzájárul ahhoz, hogy a növény-

Fotó: Jerabek-Cserepes Csilla

világ idejében meghozza gyümölcsét. Ugyanígy gyümölcstermő emberi életünkhöz is szükségünk van egy éltető kiáradásra, mégpedig az isteni törvény és igazság kiáradására, ahogy Ámósz írja prófétai üzenetében.

Ámósz egyébként akár az a kortárs próféta is lehetne, aki a 21. századi globális faluban, az emberiség nagy családját egyetemesen szemlélve szólal

fel Isten nevében. A próféta ma is ítéletet mondana, és egyúttal felszólítana a változásra és változtatásra. Hasonlóan Mózes életében az egyiptomi fogság idejéhez vagy éppen Ámósz korában Izráel történetéhez, ma is elmondhatjuk, hogy gazdasági fellendülés és jólét, a technikai vívmányok és fejlesztések mellett bizony tömegesen mutatkoznak szociális, társadalmi és környezeti problémák,

igazságtalanságok. Fájdalmas aránytalanságok jellemzik korunkat, szomjazik a föld. Hogy néhány példát említsünk: napjainkban a leggazdagabb egy százalék rendelkezik a világ vagyonának felével; a széndioxid-kibocsátás 50%-áért az emberiség 10%-a a felelős; a Földön élő 8 milliárd ember mintegy 30%-a nem jut biztonságos ivóvízhez.

Hogyan sáfárkodhatunk jobban és igazságosabban ajándékba kapott lehetőségeinkkel? Mit kell megtennünk annak érdekében, hogy a világon ne a törvénytelenység áradjon és az igazságtalanság terjedjen? Milyen gyakorlati döntéseket kell meghoznunk azért, hogy a teremtő és megváltó Isten eredendő terve szerint az egész teremtett és megváltott világgal bölcsen és jól éljünk, azt műveljük és őrizzük? Ez a felülről kapott törvény és igazság célja.

Ámós az az isteni küldött, akit az Úr a mezőkről hívott el. A próféta eredeti foglalkozása szerint pásztor volt, fügetermesztő, és feltehetően saját földdel is rendelkezett. A Biblia korának embere még különösen közel élt a teremtett valósághoz, a természethez, a füves legelőkhez, a csendes vizekhez. Ismerte, tudta, mit jelent az áradó víz, amely életet ad. De ismerte az Isten Lelkének, erejének kiadását is, amely isteni hírvivővé tette őt. Olyan emberré, aki megláthatta, hogy Isten szándéka szerint mit kell tennie. Ezt az áradó és megvilágosító erőt tapasztalhatjuk meg Jézusban. Ha szívünkbe árad az Isten szeretete a Szentlélek által (Róm 5,5), akkor még képesek lehetünk megmenteni és átformálni, őrizni és művelni a ránk bízott világot.

Khaled A. László

Szentlélek Isten! Áradj ki ránk, hogy isteni erő által elindulhassunk a teremtett világ megőrzésének és megújításának útján. Áraszd ki kegyelmed és szereteted, hogy anyagi lehetőségeinkkel, természeti erőforrásainkkal igazságosabban, méltányosabban bánjunk. Urunk, Istenünk, nyisd meg a sziklát, hozz változásokat, hogy áradjon törvényed, mint a víz, és igazságod, mint a bővizű patak! *Ámen.*

Khaled A. László imája

John Everett Millais: Árvíz

John Everett Millais, aki csodagyerekként már tizenegy évesen felvételt nyert a Királyi Képzőművészeti Akadémiára, és aki a Preraffaelita Testvériség alapítója volt, az *Árvíz* című képén Gustave Doré *A gyermek Mózes a Níluson* című bibliai illusztrációját idézi fel és gondolja tovább. Már Doré is némileg eltért e bibliai jelenet hagyományos ábrázolásától azzal, hogy nem látunk más emberi alakot rajta, sem vízre bocsátó anyát, sem örökbefogadót, csak a csecsemőt, és a hullámok és a nád ingásának látványa még magányosabb, kiszolgáltatottabb helyzetet idéz. Csak az égből közeljövő angyalcsapat

látványa nyugtatja meg a nézőt, hogy úton van az isteni segítség.

Millais azonban egy kiáradt folyó, házakat is elöntő árvíz felszínére helyezi a csecsemőt, aki még fel sem fogja, mekkora bajban van. Angyalcsapatot nem látunk, csak messze egy mentőcsónakot, de egészen más irányba halad, mintha utasai nem vették volna észre a vízen hánykolódó bölcsőt. A csecsemő lábánál nyávogó fekete macska mint a szerencsétlenség jelképe, csak még nyugtalanítóbbá teszi az ábrázolt jelenetet. A festmény már előremutat a művész későbbi remekművére, a vízbefúlt *Oféliára*.

Jó gyakorlatok

Minden cseppjét becsüld meg! A csöpögő csappal naponta több liter víz is elfolyhat feleslegesen, de a perlátor még a jó csapon is javít! Egy ódon WC-tartály vízpazarló, de ma már találsz szabályozható tartályokat, és közösségi térben remek megoldás a vízmentes piszoár is, ami egyáltalán nem használ vizet. A fürdéssel is sok víz elfolyik – pláne egy többtagú családban – a zuhanyzás sokkal takarékosabb. A mosogatással sem érdemes „sietni”: nagyon sok vizet és energiát fogyaszt a folyóvízes mosogatás. Zárd el a csapot, amikor nem használod: mosogatás, fogmosás és zuhanyozás közben is!

Gondold át előre, hogy mennyit használsz! A vízforralók gyorsan adnak lobogó vizet – de mindet felhasználod?

Állj ellen a legújabb trendnek! Használati tárgyaink gyártásához rengeteg víz kell, és a szállítás vizet (és levegőt is) szennyez!

Ezt teheted:

- Javítsd, cseréldes rossz csapodat, szerelj fel perlátort!
- Cseréld le a régi WC-tartályt! Ha lehet, használj vízmentes piszoárt!
- Zuhanyozz fürdés helyett, de röviden!
- Ne mosogass folyóvízben! Használj dugót!
- Csak annyi vizet forralj, amennyi épp kell!
- Végy használtat, ha lehet! Ha új kell, hozzád minél közelebb készüljön!

Hatodik nap: Háborog

A víz háborgása a Balatonon tapasztalható viharokat juttatja eszünkbe. Félelmetes, mégis vonzó. Amikor a déli part közelében, a sekély vízben dübörögnek sodró erejű, méteres hullámok, az em-

berek gyermekek módjára nevetve ugrálnak, hogy a hullámozás fölé emelkedjenek. Vonzó, csábító, de a víz félelmetes is: a viharjelzést komolyan kell venni, ha figyelmeztet a gyorsan közelgő veszélyre.

Áldozatokat is szed a máskor szelíd tó. A magyar tenger pusztító erőit is megismerjük, ha időben nem menekülünk ki a mélyből.

A Galileai-tenger közepén a tanítványok, a tapasztalt halászok is féltek a viharban, érezték, hogy hiába küszködnek magukban, Jézus nélkül elvesznek.

Bibliás emberek a háborgó vizet Isten haragjának, a büntetés eszközének tartották, ahogyan mi is ítéletidőnek nevezzük, amikor ömlik az eső, mintha dézsából öntenék, villámlik és dübörög az ég. Jónás próféta valami hasonló rémületet él át, amikor küldetése elől menekülve szembeszáll Istennel, ellenkező irányba utazik, s a megrettent hajósok a vad hullámok közé dobják a potyautast, mint valami élő áldozatot a háborgó tenger istenének.

Isten megjeleníti magát és igazságát a teremtett világban már az özönvíz elbeszélésében: „Akkor ezt mondta Isten Nóénak: Elhatároztam, hogy véget vetek minden élőlénynek, mert megtelt erőszakossággal miattuk a föld. Elpusztítom hát őket a földdel együtt. (...) Veled azonban szövetségre lépek.” (1Móz 6,13.18) A víz elképzelhetetlen nyomása alatt, amikor fölülről és alulról zúdult a világra a büntetés, elpusztult minden élő, csak az egyetlen igaz maradhatott meg családjával együtt. A Teremtő irgalmából, a folytatás zálogaként minden élőbből volt túlélő a bárka menedékében. Elvonult a pusztulás árja, újraindult az élet Isten szövetségével. Kegyelemből.

Amikor a tenger és az óceán vize háborog, mintha a teremtett világ harogna jajveszékelt kiáltással. Hallatja hangját azokért, akik nem tudják kifejezni fájdalmukat, üzenetüket Isten fiaihoz. A hullámok változnak, apró fodrozások vagy őrült, vad tajtékok: mindig mások, de a hullámozás örök. Jelzi, hogy az élet állandó mozgás, küzdelem, pusztulás és újrakezdés, és élet-halál harcot kell vívni ma is az elemekkel: földdel, széllel, tüsszel és vízzel. A cunamik ellen nem védenek meg fantasztikus technikai eszközeink, ideológiáink vagy az aranyunk. Kiszolgáltatottak vagyunk. Hajótöréseket szenvedünk.

Isten szereti teremtett világát, azért söpör végig ítélete és haragja, mert a lázadó ember lábbal tiporja törvényeit, gyártja a bálványait, mindig újabbakat, oktalan, teremtménytársaival is erőszakos és kegyetlen. Háborog lelkében, mert elégedetlen és boldogtalan istenkedése közben. A mi háborgásunkat, megítéli Isten igazsága. És ki fog békességet teremteni a háborúba fulladt világon?

Jézus Krisztus, az Isten Fia képes lecsendesíteni a vihart, az őrzöngő, megháborodott embert, a pénz foglyát, a haragvó ítélkezőt. Szentlelke kiárasztja törvénye szépségét az emberbe, hogy végre harmóniába kerüljön a teremtett világgal. A Lélek fúj, ahová akar...

Jöjj, Uram, Jézus!

Karsay Eszter

Urunk, nélkülöd kilátástalan sodródás és hanykolódás az életünk. Sőt, néha össze is csapnak a fejünk fölött a hullámok. Kérünk, emelj ki a mélyből, örvényből mentő szeretetteddel, és vezess csendes vizekhez minket, hogy révbé érzünk. Veled és hozzád. *Ámen.*

Karsay Eszter imája

Fotó: Csikós Attila

Yongsung Kim: Isten keze

Yongsung Kim kortárs koreai művész az *Isten keze* című festményén a vízbe süllyedő Péter után nyúló Jézust ábrázolja.

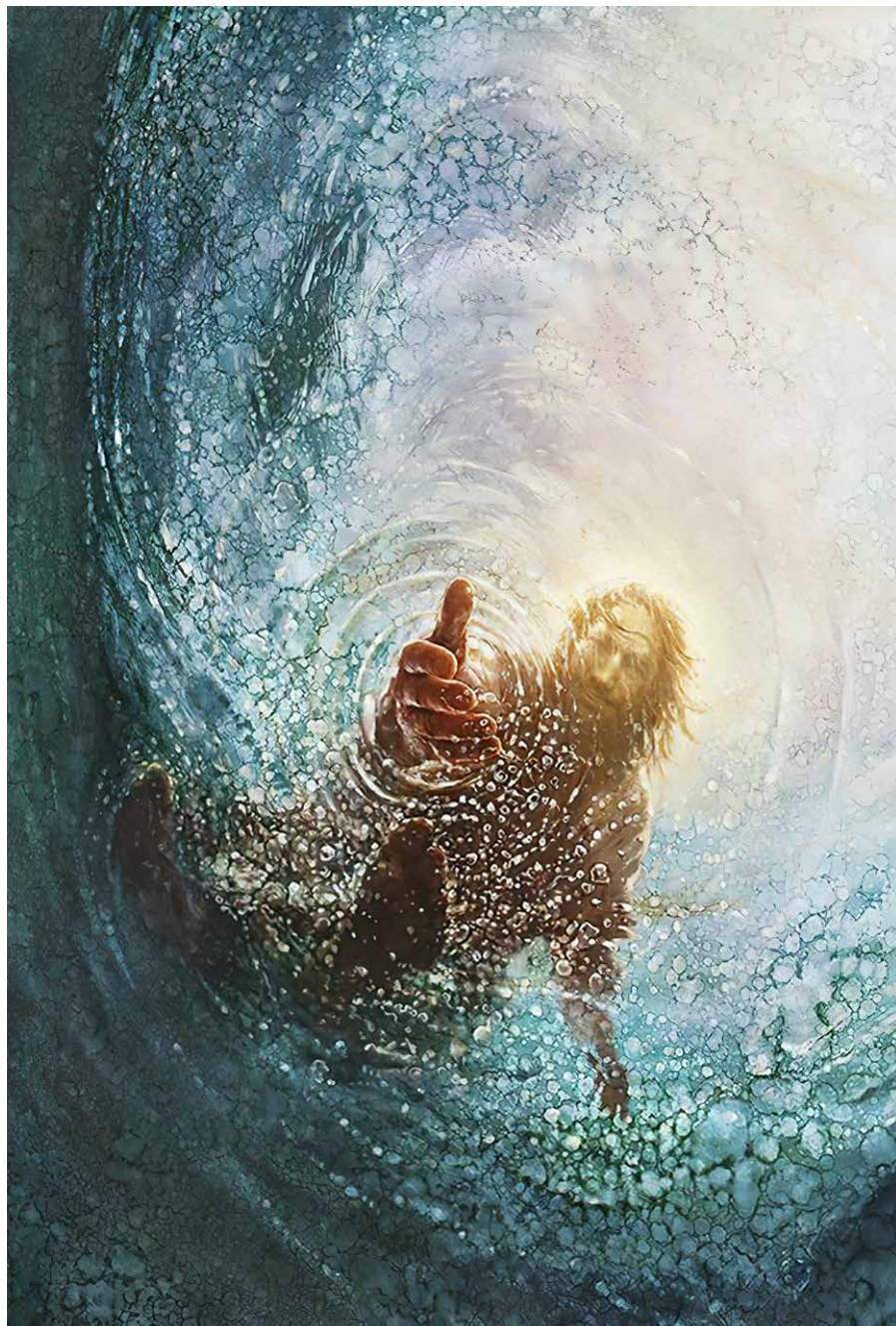
A Galileai- vagy Tibériás-tó a mi Balatonunknál kisebb ugyan, földrajzi adottságai miatt mégis nagy, háborgó viharok helyszíne. Két evangéliumi történet is beszámol a tavon végigsöprő erős szélről: a tenger lecsendesítése történetében (*Mk 4,35–41, Lk 8,22–25*), valamint a vízen járás (*Mt 14,22–33*) történetében is olvashatunk az ott dúló viharokról.

A meglepő kompozícióban a süllyedő Péter nézőpontjából látjuk Jézust, így mintegy magunk vagyunk a süllyedő Péter.

Yongsung Kim a következőket írta hozzá a festményhez:

„Amikor a hitünk ellankad, személyes küzdelmeink vizes mélységeibe süllyedünk. Hasonlóan ahhoz, ahogy Péter mikor a vízen járva Jézus felé indult: amikor Péter kételkedett, süllyedni kezdett. De Jézus utánanyúlt és kihúzta a vízből, és ugyanezt fogja tenni érted és értem is.

Az *Isten keze* című képet azért festettem, hogy reményt adjon a nézőknek: segítse őket abban, hogy Péter helyett képzeljék el magukat, ahogy süllyednek a vízben. Továbbá remélem, hogy elképzeljük, amint Krisztus a mi kezünk után nyúl, ahelyett, hogy azt képzelnénk el csupán, hogy Krisztus Péter keze után nyúl.”

Jó gyakorlatok

Nem kell mindig csillogni-villogni! Mindig tiszta az autó? Bizony, ennél fontosabb helye van a víznek.

Állj meg egy pillanatra, és gondolkodj el azon, mit is jelent a fejlődés! Új erőmű, üzem, szálloda, középület? De lesz-e elég hűsítő, ipari vagy élelmezési célú víz, s megtisztulnak-e a szennyvizek? Az „én házam, én várom” kívülről is veszélybe kerülhet: gyermekeink jövője azon is múlik, ami ajtódon túl történik. Egyénként, közösségként felelősek vagyunk utcáinkért, érdeinkért és a vizes élőhelyekért!

Ezt teheted:

- Alkalom, és ne naptár szerint mosass autót!
- Tervezz gondosan: a gazdasági érdek ne írja felül közös jövőnket!
- Jelezd önkormányzatodnak, ha illegális szemétkerakással, természetkárosítással találkozol! Egyénként, közösségként emeld fel hangodat ezek ellen!

Hetedik nap: Párolg

„Azonban pára szállott vala fel a földről, és megnedvesíté a föld egész színét.”
(1Móz 2,6) [KG]

A párolgás a víz körforgásának indító mozzanata és egyben Isten kegyelmének egyik első megnyilvánulása a teremtésben. A teremtéstörténet második leírása szerint a kopár föld úgy élelt, hogy pára szállt fel a földről, és ez a magasba került csapadék megöntözte az egész terméketlen világot. Íme, az élet ébredésekor valami lentől láthatatlanul a magasba száll.

A pusztító özönvíz a föld egy helyére irgalmatlanul sok vizet hoz, amivel kihal mindaz, ami a földön élt. Összeomlik mindaz, ami a földön épült, és elsodródik minden, ami a földön állt. Ezzel ellentétben a párolgás felemeli a vizet, legyen az folyókban, tavakban vagy óceánokban, majd felhőbe formálja, és csapadékként ad életet. Az ember általi öntözés mindig pontos helyzetfelismerést, időzítést és irányítást igényel, de a párolgás a nehézből könnyűt, a lenti-ből fentit, a koncentráltból szétterülő, a pontszerűből egyetemest alkot. A pá-

rolgás nincs tekintettel csövekre, csapokra, áramlási irányra, vízórákra, átfolyó vízmennyiségre, közigazgatási vagy politikai határokra. A földről felszálló és a föld egész felszínét beborító pára a klímaigazságosság egyik legelemibb kifejeződése.

Vannak országok, ahol a víz birtoklása a hatalom legerőteljesebb fegyvere, amelytől emberek, családok, élőlények sokaságának sorsa függ. E vízuralom birtoklása erőszakhoz, zsaroláshoz, kegyetlenséghez, megalázó állapotokhoz vezet. Isten mindezek ellenére a láthatatlan párolgással kiveszi az erőszakoskodók kezéből a vizet, felemeli a féltve őrzött helyről, és a magasságban szétteríti. Isten egyik legnagyobb kegyelme az, amikor a pára nem valakié lesz, hanem annak mindenki részese lesz. Azok

is, akik tekintetüket a magasba emelik felhőért kiáltva, és azok is, akik orrukot lehorgasztva mohón irigykednek.

Amikor a mennybemenetel előtt arról faggatták Krisztust, hogy mikor állítja helyre Izrael országát (*ApCsel 1,6*), akkor Jézus a Szentlélek ígérétevel felelt. Júdea elnyomott római provinciájában az emberek szabadságra, békességre, tisztaságra, öröme és boldogságra vágytak. Kaphattak volna-e kifejezőbb választ annál, mint hogy a Feltámadottat felhő takarja be? Felhő, ami a földről felszálló életadó párából áll össze? Felhő, amiben Isten a pusztában vezette a népet? Felhő, amiben mi is visszavárjuk azt, aki helyreállít mindent?

Kodácsy Tamás

Mennyei Édesatyánk! Emelkedjen fel mindaz, ami a földhöz tapadt! Emeld fel szívünket, tedd nehéz szívünket könnyűvé! Bocsásd meg mohóságunkat, irigységünket, nagy vízlábnymunkat! Vezess minket utadon, mint ahogyan felhőben vezetted népedet a kietlen pusztában! *Ámen.*

Kodácsy Tamás imája

Ima

Emil Nolde: Eső a mocsár felett

Emil Nolde német expresszionista festő azt a földet, ahol született – a Balti- és az Északi-tenger között húzódó, Németország és Dánia közötti, szinte jellegtelen határvidéket –, „tengertől tengerig tartó csodaországnak” és „tündérmesének” nevezte. Eredetileg Hansen volt a családi neve, de felvette szülőfaluja nevét, és így lett „Nolde”. Úgy vélte, hogy a sok utazás ellenére a művészete mélyen a szülőföldjében gyökerezik.

A romantika legnagyobb művészei közé sorolható német honfitársa, a balti-tengeri Greifswaldban született Caspar

David Friedrich szintén ezt a tájat festette meg, és akárcsak Nolde, gyakran ábrázolta a sivár tengerpartot, ahol felnőtt. Mindketten különös figyelmet fordítottak a felhőkre, és ezt nyomon lehet követni művészetükben. Caspar David Friedrich – saját elmondása szerint – az ég és a felhők megfestését hagyta mindig utoljára. Nolde esetében pedig az figyelhető meg, ahogy egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a felhők képein. A föld egyre kisebb sávot fed el, hogy teret adjon az égen gomolygó, különböző színekben pompázó pára- és ködformáknak. Talán

egyetlen festő sem szentelt akkora figyelmet az égen formálódó felhőknek, mint Nolde. Egyes festményein már a földszáv is eltűnik, hogy csak a felhőknek adja át helyét.

Ehhez a festészethez pedig egyfajta aszkézis is társult. Feleségével a dán-

német határ német oldalára költözött. Megvettek egy üres telket, melyet Seebüllnek neveztek el, és amelyen 1930-ra felépült a festő azonos nevű otthona és műterme, ahol szinte remeteként élt feleségével.

Réz-Nagy Zoltán

Jó gyakorlatok

Ne hagyd pőrén a talajt, engedd, hogy a növények segítsenek!

A talajnedvességet muszáj megtartani, mert egyre kevésbé kiszámítható, mikor is jön eső. Ebben a megfelelő növényzet sokat segít. De ne feledd, a nagyüzemi mezőgazdaság sérülékennyé teszi a tájat! A záporok sok talajt lehordanak – s ezt a rossz agrotechnika tovább ronthatja!

Válassz természetesen! Van alternatívája a betonműtárgyaknak, és ezek a vízmegtartásban segíthetnek. Tájékozódj, keress természet-alapú megoldásokat!

Változtass, és változz együtt a változással! Csak az elmúlt évtized számos időjárás-„rekordot” hozott. A „nagyapám is így csinálta” elv már nem ugyanúgy működik, és például aggályos vízigényt okozhat.

Ezt teheted:

- Óvd a talajnedvességet mulccsal, élő növényekkel!
- Műveld a talajt lejtőre merőlegesen, hagyd a töreket a táblán, kerülj a talajbolygatást („no-till”)!
- Vízyűjtőben gondolkodj: gazdaszomszédoddal összefogva lassítsátok, tartsátok meg a záport, természet-alapú megoldásokkal!
- Keresd a szárazságtűrő fajtákat!

A jó gyakorlatokat (egyéni és közösségi javaslatokat a vízzel való felelősségteljes bánáshoz) készítette: Halupka Gábor

Úton a megvalósítás felé

Fotó: Will Swann @Unsplash

Imaösvény

Ez az imaösvény arra hív, hogy állomásait imádkozó lélekkel végigjárva találkozhassunk Isten személyesen nekünk szóló üzenetével.

Az ösvény hét állomásból áll, egy-egy feladatot és egy hozzá kapcsolódó imát tartalmaz.

Zsóri-Ments Orsolya

I. állomás: Csobog

Előkészületek:

Ha van lehetőség, ezt az állomást helyezzük patak vagy folyó partjára, ahol el lehet csendesedni és a víz csobogását hallgatni, vagy beltérben állítsunk fel egy szobai csobogót. Ha ezek nem állnak rendelkezésre, akkor készíthetünk hangfelvételt, vagy használhatjuk ezt is:

<https://pixabay.com/hu/sound-effects/water-splashing-brook-stream-little-creek-nature-sounds-8003/>

Instrukció:

Hunyd be a szemed, és hallgasd a víz csobogását. Adj időt magadnak! Figyelj a mozgásban levő víz hangjára: hol halkabb, hol hangosabb a csobogása. Isten jelenlétét is így észleljük: hol jobban, hol kevésbé halljuk a hangját. Most csak arra figyelj, hogy változó ütemben és hangerővel ugyan, de a víz mindig csobog.

Ima:

Édes Jézus, csobogó Életvize! Áldott légy Te, aki a szelíden szerető Szentlelket adtad nekünk! Áldott légy Te, aki lépteinket egyengeted, aki gondolatainkat terelgeted. Csobogó Életvize, Jézus, hálaunkat lábad elé tesszük, és oda helyezzük kétségeinket, kérdéseinket, semmisségeinket is. Álmunk fölött is őrködsz, reggelenként velünk nevensz, a nappal útjain követsz, esténként átölelsz. Bennünk vagy, mi benned vagyunk, ahogy a csillogó tiszta vízcseppek is egymásban játszanak örök csobogásban! Áldott légy, ezerszer is, csobogó Életvize, Jézus! Ámen. *(Nemes Csaba imája)*

2. állomás: utat tör

Előkészületek:

Helyezzünk egy nagyobb tálcára egy kisebb cserépalátétet, és halmozzunk rá földet vagy homokot. Készítsünk mellé egy kávéscsészét, egy kis locsolókannát, kavicsokat, még egy kis földet/homokot és egy vödör vizet.

Instrukció:

Kérlek, építsd tovább a kupacot. Tehetsz hozzá egy maréknyi földet és egy-két kavicsot. Utána töltsd meg a locsolókannát egy kávéscsészényi vízzel, és locsold lassan a kupac tetejére. Figyeld meg, hogyan folyik lefelé, hogyan tör utat magának a víz!

Alternatív lehetőség:

Egykor növények éltek itt, aztán elborította őket az aszfalt. De eljött a pillanat, amikor... Nézd meg a képet, fordítsd át a papírt, hogy lásd, mi történt.

Íma:

Urunk, Istenünk, kegyelmed megtapasztalása, mint a porba kiöntött víz, törjön utat bennünk, hogy bátran engedjük át neked az uralmat afelett, ami egyébként is a tiéd. Térítsd, terelgesd életünk vizének útkeresését, hogy éltető szereteted áldását megtapasztalva hozzád találjunk. Ámen. *(Részlet Koltai Zsuzsa imájából)*

Fotó: Sophia Hilmar @Pixabay

3. állomás: folyók

Előkészületek:

Fekessünk el egy kancsót, és helyezzünk el benne úgy egy kék textíliát, mintha víz folyna ki belőle. Erre fektessük az összehengerített vagy összehajtogatott kék papírra kinyomtatott szöveget:

A teremtéstörténet tanúsága szerint az Édenből fakadó folyó továbbfolyik a világ földjére. A folyó, amely a kertet öntözi, általunk ismert, meghatározható földrajzi helyeket öntöz, táplál, éltet. A forrás vize, a folyó, a jó és az áldás nem áll meg a kert határánál. Az Éden kertjének tája nem távoli táj. Amikor életünk beszennyeződik, amikor a nyugtalanság, az aggodalom erőt vesz rajtunk, amikor szétzilálódnak, kapcsolataink kiüresednek, amikor elkecseregünk, akkor az egy éltető Forrással való kapcsolatunkat kell újra és újra megkeresnünk. És megtalálunk azt, akinek atyai szeretete a kertet megáldotta, és ezt az áldást a kert határán túl kiterjesztette, azt, akinek teremtető és éltető Igéje az egyedüli élő víz folyama. Engedjük, hogy Lelke életünk folyását napról napra átjárja! *(Idézet a 3. nap meditációjából)*

Instrukció:

Vegyél fel egy papírt, bontsd ki, olvasd el, mondd el az itt található imát, majd a papírodattal vidd magaddal.

Íma:

Istenünk, Atyánk, Te, aki szeretettel formáltad a világot, és benne szeretettel formálsz az életünket, hívj, szólíts minket, hogy visszataláljunk hozzád, hogy a veled való kapcsolat áldásának gazdag folyamából megújulva, szent Igéd forrásától felfrissülve induljunk útra minden nap. Áraszd ránk Lelked, hogy élő vized folyamai járják át testünk, lelkünk, utunk, életünk. Ámen. *(Részlet Koltai Zsuzsa imájából)*

4. állomás: mos

Előkészületek:

Tegyünk egy tálba vizet, az aljába egy kicsi földet/homokot (valamit, ami piszkos hatást kelt), mellé mosószappant. Tegyük a tál szélére egy vízbe lógó textilzsebkendőt vagy konyharuhát.

Instrukció:

Valaki már kimosta ezt a textíliát. Ha úgy érzed, neked is van még mit tisztára mosni, láss hozzá te is.

Ima:

Irgalmaddal moss tisztára minket, Istenünk, örök tisztaság forrása és folyama, és engedj már e Földön igazságosan és kölcsönös öntadásban élnünk, hogy amikor magaddal ragadsz, új teremtésed tiszta valóságába sodorhasson minket Igazságod áradó Lelke. Krisztus Urunk által, aki él, szeret és uralkodik örökkön örökké! Ámen. *(Nobilis Márió imája)*

5. állomás: háborog

Előkészületek:

Készítsünk kis árbocos tutajt, például úgy, hogy három parafadugót a hosszabb oldaluk mentén egymás mellé ragasztunk, majd a közepébe fogpiszkálót szúrunk, arra pedig vitorla gyanánt egy háromszög alakú papírt erősítünk. Készítsünk ki egy vízzel töltött tálat vagy nagyobb méretű befőttesüveget.

Instrukció:

Kérlek, bocsásd vízre a tutajt. Mozgasd úgy a tálat, mintha nagy vihar lenne benne: csak úgy háborogjon a víz! Ha újra lecsendesedik, kérlek, vedd ki a tutajt, és tedd vissza oda, ahol találtad.

Ima:

Urunk, nélkülöd kilátástalan sodródás és hanykolódás az életünk. Sőt, néha össze is csapnak a fejünk fölött a hullámok. Kérünk, emelj ki a mélyből, örvényből mentő szereteteddel, és vezess csendes vizekhez minket, hogy révbe érjünk. Veled és hozzád. Ámen. *(Karsay Eszter imája)*

6. állomás: párolog

Előkészületek:

Készítsünk ki parfümöt vagy ecetes vizet egy pumpás szórófejes flakonba.

Instrukció:

Fújj egyet a levegőbe az asztalon álló parfümből/az ecetes vízzel töltött flakomból. Érzed az erős illatát? Figyeld meg, hogyan párolog, tűnik el az illat.

Ima:

Mennyei Édesatyánk! Emelkedjen fel mindaz, ami a földhöz tapadt! Emeld fel szívünket, tedd nehéz szívünket könnyűvé! Bocsásd meg mohóságunkat, irigységünket, nagy vízlábnymunkat! Vezess minket utadon, mint ahogyan felhőben vezetted népedet a kietlen pusztában! Ámen. *(Kodácsy Tamás imája)*

7. állomás: árad

Előkészületek:

Tegyünk ki vizes tűzőhabokat. Tegyük alá egy nagy tálal. Tegyük mellé egy vödör vizet. *(A tűzőhab – vagy ismertebb nevén oázis – a virágkötésben használt szivacszerű anyag, amely biztosítja a vágott virágok és zöld növények vízellátását. – A szerk.)*

Instrukció:

Árasszuk el vízzel a tálal. A teljesen száraz tűzőhab még lebeghet, majd idővel, fokozatosan leül a tál aljára. Csak akkor képes életben tartani másokat, ha szép lassan magába szívja az áradó vizet. (Ha leöntjük, ha víz alá nyomjuk, száraz marad a közepe, és nem tölti be feladatát.) Ha megszívta magát vízzel, vegyük ki a tálból, öntsük vissza a vizet a vödörbe, és miután elmondtuk a záróimát, vigyük magunkkal a tűzőhabunkat, hogy emlékeztessen minket: feladatunk van. Ha növényeket, virágokat szúrunk bele, akkor tud másnak is adni éltető vízből.

árad

Ima:

Szentlélek Isten! Áradj ki ránk, hogy isteni erőd által elindulhassunk a teremtett világ megőrzésének és megújításának útján. Áraszd ki kegyelmed és szereteted, hogy az anyagi lehetőségeinkkel, természeti erőforrásainkkal igazságosabban, méltányosabban bánjunk. Urunk, Istenünk, nyisd meg a sziklákat, hozz változásokat, hogy áradjon törvényed, mint a víz, és igazságod, mint a bővizű patak! Ámen.
(*Khaled A. László imája*)

Egyedi ösvény: patak- vagy folyóparton

Az imaösvény imáit és a közelünkben lévő patak vagy folyó történetét, történeteit felhasználva egészen különleges kirándulásra hívhatjuk gyülekezetünk tagjait.

Előkészületek:

Olvassuk el az imaösvény imáit. Ismerkedjünk meg a közelünkben folyó patak/folyó történetével. Tervezzük meg túránkat, annak lehetséges állomásait.

Állomásötletek: (a fenti imaösvény imáinak sorrendjéhez kapcsolható témákkal):

1. csobogó forrás (Honnan indul? Lehet-e tudni bármit az eredetéről? Kötődik-e hozzá eredetmonda?)
2. hogyan tört utat magának (Merre kanyarog? Szabályozták-e?)
3. folyik (Milyen életünk van a közelében? Mit ad, mi mindent táplál?)
4. mos (Mi mindent tisztít meg?)
5. háborog (Láttuk-e már háborogni?)
6. párolog (Mennyire észlelhető, hogy párolog? Előfordulhat-e vagy előfordult-e már, hogy kiszáradt?)
7. árad (tudunk-e jelentősebb áradásról a patak/folyó története során?)

Bevezető:

A következőkben egy hosszabb sétára indulunk, időnként megállunk és X patak/folyó történeteit hallgatva pihenünk meg. Majd Isten felé fordulunk, és közös imánkat elmondva haladunk tovább.

Feladatok a játékos feldolgozáshoz

1. Az igazságot felfedő víz

„Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” (Ám 5,24)

Mi mindenre használható a víz? Szemléltetésként a kicsiknél használható vízzel festhető színezőkönyv is. A vízzel festhető színezőkönyvek a legkisebbek körében általában nagy népszerűségnek örvendenek. Játéköttlet: A kicsik tippelhetnek, hogy minek milyen lehet a színe, a víz használata pedig felfedheti az igazságot.

2. Az igazság megközelítése

„Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” (Ám 5,24)

Történetünk főhőse Ármin, aki egy középiskola 10. osztályos diákja. Randira hívta Elvirát, aki nem ment el erre a randevúra. Nem szólt, nem üzent, csak egyszerűen nem ment el. Ármin hiába várt rá egy órát a megbeszélts helyszínen, Elvira nem jelent meg. Helyette a barát-nőjével ment moziba.

Álljanak jobbra, akik sajnálják Ármint, álljanak balra, akik nem.

Másnap Ármin találkozott Elvirával, és megkérdezte tőle, hogy miért nem ment el a randevúra. Elvira kinevette, és mások előtt hangosan megkérdezte: Csak nem gondold, hogy randizok veled?

Álljanak jobbra, akik sajnálják Ármint, álljanak balra akik nem.

„Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” Ármin egy 10. osztályos diák, Elvira a 24 éves matematikatanára.

Álljanak jobbra, akik sajnálják Ármint, álljanak balra, akik nem. Történt-e változás? Mi az oka? Az igazság megismerése átformálhatja a gondolkodásunkat...

Érdeemes megkérni a csoportot, hogy találjanak ki hasonló történeteket, amikor az igazság egy megkésett információ formájában érkezik, és máris minden más színben tűnik fel...

3. Bibliai játszóház

„Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” (Ám 5,24)

Egy történet elmesélése és játszása közben gondolkodhatnak a kicsik a víz igazságos elosztásáról.

Történet: Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kiskirálylány. Ez a kiskirálylány egy gyönyörű palotában élt szüleivel, és nagyon szeretett építőköccakkal játszani. Mindennap megépítette azt a birodalmat, aminek majd ő lesz az uralkodója.

Aktivitás: A gyerekek az itt levő anyagból (lehet építőkocka, lehetnek dobozok, lehetnek asztalok és székek textilekkel stb.) építsenek egy királyságot/ birodalmat.

Ha elkészült, meséltessek el, hogy mi minden található ebben a birodalomban.

Történet: A kiskirálylány a megépített birodalmát minden este lerombolta, hogy másnap valami újat alkothasson, hogy másfajta elrendezéseket is kipróbálhasson, hogy új elképzeléseket valósíthasson meg. Elképzelte, hogy kik élnek majd a birodalmában, mit csinálnak, mivel foglalkoznak, mit tanulnak és hogyan élnek együtt.

Aktivitás: Osszunk ki foglalkozásokat (kártyákon vagy súgjuk a résztvevők fülebe: öreg király, királyné, kiskirálylány, főtanácsos, cukrász, szakács, pék, ács, szolgák, katonák, földművelő [lehet több is], pásztor [lehet több is], doktor, erdész, vadász, udvari bolond stb.) Hol lenne a ti helyetek ebben a birodalomban? Keressétek meg! (Ha kockákból építettek, adjunk figurákat a kezükbe, és ezeknek keresenek helyet!) Ha nem találtok helyet magatoknak, kérjétek meg a kiskirálylányt, hogy alakítsa át úgy a birodalmat (segítőikkel), hogy mindenkinek legyen megfelelő helye.

Történet: Egy napon a kiskirálylány apjához igyekezett a trónterembe a titkos ajtón keresztül, amikor egy olyan beszélgetést hallott, aminek a végén ezt mondta az apja: „Ez szigorúan titkos! Senki nem tudhatja meg! Intézkedjen róla, hogy itt a palotában senki ne vegye észre!”

Képzeljétek el, hogy ebben a korban, ahol járunk, az emberek csak a folyóból, a települések közepén és a királyi udvarban

levő kutakból juthattak vízhez. Ám a következő napokban katonák jelentek meg a folyóknál és kutaknál, és megtiltották, hogy bárki is egy vödör víznél többet meríthessen a vízből.

Aktivitás: Tegyük ki középre egy vödört. Beszéljük meg mindenkivel, hogy mire lehet elég az ő játékbeli életéhez, feladatához ez a víz. (Megbeszélhetjük a saját életét is.)

Történet: A katonák egy kutat őriztek a legjobban, mégpedig a palota udvarán állót, mert a királyi család semmiben nem szenvedhetett hiányt. A család tagjai ugyanannyi vízhez jutottak mint korábban, így észre sem vették a változást. A kiskirálylány is csak akkor jött rá apja titkára, amikor véletlenül meghallotta, amikor az egyik szolga panaszkodott egy másiknak, hogy nagy baj lesz, mert a pásztor rokona nem tud egy vödör vízzel életben tartani egy egész nyáját. A kiskirálylány akkor jött rá apja titkára. Szerintetek mi lehetett a titok?

Aktivitás: Beszéljünk a szörnyű titokról: nincs elegendő víz ahhoz, hogy mindenki kedvére használjon belőle, amennyit csak akar. A kiskirálylány újra tervezni kezdte, hogy hogyan akar majd uralkodni. Kezébe vette a Bibliát, és ezt olvasta: „Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” (Ám 5,24)

Rögtön tudta, hogy igazságos törvényre lenne szüksége ahhoz, hogy jó uralkodó lehessen. Elhatározta, hogy javaslatot tesz apjának vízhasználati rendeletének

megváltoztatására. Összehívta a birodalom lakóit, meghallgatta a hozzászólókat, majd javaslatot tett. Fogalmazzátok meg ti is az igazságosabb javaslataitokat! Ezeket fel is írhatjuk egy csomagolópapírra.

Történet: A kiskirálylány el is vitte a javaslatait apjának. Apját meglepte, hogy a lánya egyáltalán tud a vízhasználati rendeletről, az még inkább, hogy ennyire foglalkoztatja is. De rendreutasította, hogy nem jött még el az ő ideje: egyelőre a király hoz döntést ilyen kérdésekben. A kiskirálylány szomorúan fogadta apja döntését. Tudomásul vette, hogy még nem dönthet ő, de már tudta, hogy min szeretne változtatni, hogyan készüljön az uralkodásra. És addig is talált lehetőséget a változtatásra: ő maga csak annyi vizet használt, amennyit mindenképpen szükséges volt, és adott azoknak, akiknek életmentő volt a tőle kapott víz.

„Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” (Ám 5,24)

4. Igaz-hamis játék

A teremtés heti munkafüzetben található tanulmányok segítségével fogalmazzunk meg igaz-hamis állításokat. Vagy használjuk ezt a felületet: <https://learning-apps.org/watch?v=px3ksmiwk23>

Készítsünk egy terepasztalt, pl. tegyünk egymás mellé tálcákat, és helyezzünk rájuk az állítások számának megfelelő homokkupacot, ami alá rejtjük el a kérdésre adott helyes válasz betűjelét (I–H).

Tegyük fel egyesével a kérdéseket, majd a leggyorsabban jelentkező válaszolhat először, és egy vízpipisztoly segítségével fedheti fel az igazságot.

Pontozással is színesíthetjük a feladatot. A helyes választ adó csapat 2 pontot, a rossz választ adó -2 pontot kap.

5. Keresd az igazságot!

„Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” (Ám 5,24)

Adjuk kézbe a hiányos szöveget, majd kérjük meg a résztvevőket, hogy az átlomások feladatait megoldva keressék meg a hiányzó szavakat! (A megoldás a munkafüzet bevezetőjében található.)

A nemzetközi Season of Creation 2023-as igeszakasza Ámósz próféta könyvéből származik. Az 5. fejezet alcímeinek kontextusát az egyre szűkülő fókusz jellemzi, a környező népek tablójától Izrael vétkéig, Izrael vétkének részletes taglalásán keresztül _____, az Istentől való elfordulásig – ezt az egyre élesedő közelképet törli el és vázolja újra Isten ítélete, az áradó víz.

Isten megítéli Izrael szomszédait ellenséges magatartásuk és kegyetlenkedéseik miatt, de megítéli Izraelt is, mégpedig a törvények be nem tartása miatt, a korrupció miatt, a szegényekkel való szolidaritás hiánya miatt, illetve az indokolatlan fényűzés miatt. A lélek nélkül bemutatott áldozat ítéletet von maga után (Isten rá sem tekint a békeáldozatra) – énekestül, lantzengésetül elmossa a _____ mindent magával ragadó áradása. Az üres frázisok, a cifra dallamok egy szempillantás alatt, nyom nélkül tűnnek el a színről.

(...)

A sivatagos területeken az ún. _____ olyan időszakos vízfolyások, amelyekben a téli bőséges esőzések után van csak víz, akkor azonban a víz ereje magával ránt mindent, ami a mederben felhalmozódott. A korabeli zsidóság ezeket a vízvájta árkokat szemétkerakóként is használta, tudván, hogy a nagy mennyiségű lezúduló tavaszi csapadék jó szolgálatot tesz: megszabadítja a környezetet minden hasznavehetetlen/újrahasznosíthatatlan lomtól. A haszontalan és tisztátalan tárgyaktól való megszabadulásnak súlyt ad, hogy az összetört aranyborjú darabjait is egy ilyen vádiba hajítják be (*Ex 32,20*) – várva az Isten által adott áradó víztömeg újrendező, az eredeti viszonyokat helyreállító erejére.

A víz dinamizmusa a csendes nyugalomtól a pusztító áradatig ível, különböző cselekvést, létezést, történést kifejező igék kapcsolódnak hozzá: olykor cse-

lekvő szubjektum, olykor létező nagyság, máskor valamilyen periodikusan ismétlődő természeti jelenség kifejeződése. A víz Isten kétarcú _____: egyszerre áldás és átok, szárazság idején az új élet garanciája, a szenny és a piszok elhatalmasodása esetén a tisztaság szavatolója, ajándék és kegyelem, ugyanakkor a heves áradások, tengeri viharok idején a káosz, a pusztítás kérlelhetetlen erői is megmutatkoznak benne, a büntetés hordozója is lehet.

Az ámószi igeszakaszban egyszerre érvényesül a minden rosszat elsöpörő, tönkrezúzó áradás, a tisztítás és a helyreállítás motívuma. Isten fékezhetetlen haragjaként kiárad a törvény, és a folyamat a sodrás intenzitásában _____gá válik. A parallelismus membrorum az áradó, hömpölygő víz kétféle azonosítását mutatja meg, egyrészt az általánosabb értelmű áradó vizet a törvénynek felelteti meg, másrészt a speciálisabb jelentésű (bővizű) patakot az igazságosságnak. A költői kép egyrészt pontosító, másrészt fokozó jellegű: a törvény kiáradása elválaszthatatlanul összekapcsolódik az igazságosság szétterjedésével, ugyanakkor az igazságosság a törvény valódi, az áradás dinamizmusában kibontakozó értelme.

1. állomás

Készítsünk vízben kinyíló papírvirágot, erre írjuk fel a keresett szót: **vádik**. Kérjük meg a csapatot, hogy készítsenek egy virágot. Ha készen vannak és odaadták azt, akkor vízre tehetik az állomásvezető

kezében levő előre megírt papírvirágot, aminek közepében megtalálják a keresett szót amikor a vízben kinyílik a virág.

Például a Vajda Péter Evangélikus Gimnázium YouTube-csatornáján találhatóunk videót arról, hogy hogyan készítsünk papírvirágot. (FIZIKA Kinyíló papírvirágok: <https://www.youtube.com/watch?v=Tzv8mZWQ08>)

2. állomás

Vegyék kezükbe a Bibliát (SZIT, RÚF). A keresett betűket föntről lefelé összeolvasva találják meg a helyes választ.

- Ter 2,10 második szavának 3. betűje; 1Móz 2,10 első szavának 3. betűje
- Jn 3,16 harmadik szavának első betűje
- Mt 1,18 második szavának első betűje
- Zsolt 142,3 első szavának 3. betűje
- 1Kir 18,35 az utolsó szó 3. betűje
- Jn 1,1 első szavának második betűje

3. állomás

A résztvevők rakják össze a puzzle darabjait, és a kép hátulján megjelennek a keresett szavak (**törvény és az igazság**). Ld. melléklet: [TH2023 Jatekos-feldolgozas feladatok melleklet1 torvenyes-igazsag puzzle.pdf](#)

4. állomás

Az állomásvezető egy önként jelentkező hátára ragaszt egy cetlit, amin a megfetes áll: igazságosság.

A többiek megnézhetik, majd az önként jelentkező kérdéseket tehet fel a többieknek. A válaszok segítségével kell kitalálnia a megoldást.

5. állomás

Nyomtassuk ki az alábbi szöveget:

a legsúlyosabb bűnig

Lamináljuk vagy tegyünk rá zacskót, fóliát, bármit, ami megvédi az elázástól. Tegyünk rá egy kupac homokot. Öntsünk kissé távolabb egy vödörbe vizet. Készítsünk elő egy víz tárolására alkalmas kisebb eszközt, pl. kiskanalat.

Állítsuk sorba a csapat tagjait a letakart papír és a vödör között. Feladatuk az lesz, hogy a vödörből vizet merítsenek a kiskanállal, azt továbbadják egymásnak, az utolsó pedig öntse a homokkupacra mindaddig, míg a víz el nem mosza annyira a kupacot, hogy látszódjon a megoldás.

Zsóri-Ments Orsolya

Víz- kör- kép

Fotó: Ahmed Zayan @Unsplash

Ferenc pápa üzenete a teremtés gondozásának imavilágnapja alkalmából (2018)

Kedves testvérek!

Ezen az imanapon mindenekelőtt szeretnék köszönetet mondani az Úrnak a közös otthon ajándékáért és minden jóakarató emberért, aki elkötelezte magát a közös otthon gondozása mellett. Hálás vagyok továbbá az ökoszisztémák tanulmányozásának és védelmének előmozdítását célzó számos projektért, a fenntarthatóbb mezőgazdaság és a felelősségteljesebb élelmezés kialakítására irányuló erőfeszítésekért, a különböző oktatási, lelki és liturgikus kezdeményezésekért, amelyek világszerte oly sok keresztényt vonnak be a teremtés gondozásába.

Fel kell ismernünk, hogy nem tudtuk, hogyan kell felelősen gondoskodni a teremtésről. A környezeti helyzet mind globális szinten, mind számos konkrét helyen nem tekinthető kielégítőnek. Joggal merült fel az emberiség és a teremtés közötti megújult és egészséges kapcsolat szükségessége, az a meggyőződés, hogy csak egy hiteles és integrált emberkép teszi lehetővé, hogy jobban vigyázzunk bolygónkra a jelen és a jövő nemzedékek javára, mert „nincs ökológia megfelelő antropológia nélkül.” (LS 118)

A teremtés gondozásáért végzett imádság világnapján, amelyet a katolikus egyház néhány éve ortodox testvéreink

kel együtt, valamint más keresztény egyházak és közösségek részvételével ünnepelem, szeretném felhívni a figyelmet a víz kérdésére, egy olyan egyszerű és értékes elemre, amelyhez sajnos sokak számára nehéz, ha nem lehetetlen a hozzáférés. Mégis, „a biztonságos ivóvízhez való hozzáférés alapvető és egyetemes emberi jog, mert meghatározza az emberek életben maradását, és ezért a többi emberi jog gyakorlásának feltétele. Ennek a világnak súlyos társadalmi adóssága van az ivóvízhez nem jutó szegények felé, mert ez az ő élethez való, elidegeníthetetlen méltóságukban gyökerező joguk megtagadása.” (LS 30)

A víz arra hív minket, hogy elgondolkodjunk eredetünkön. Az emberi test nagyrészt vízből áll, és a történelem során számos civilizáció a nagy vízfolyások közelében alakult ki, amelyek fémjelezték identitásukat. A Teremtés könyve elején használt kép sokatmondó, ahol a Szentírás azt írja, hogy kezdetben a Teremtő lelke „lebegett a vizek fölött” (Ter 1,2).

A teremtésben és az emberi fejlődésben betöltött alapvető szerepére gondolva szükségét érzem, hogy hálát adjak Istennek „Víz hűgünkért”, amely egyszerű és hasznos, annyira, mint semmi más a bolygón lévő élet számára. Éppen ezért a vízforrások és víztározók

gondozása sürgős szükségszerűség. Ma jobban, mint valaha, túl kell tekintenünk a közvetlen dolgokon (vö. *LS 36*), túl „az egyéni hasznot szolgáló hatékonyság és termelékenység haszonelvű szempontjain” (*LS 159*). Sürgősen szükség van közös projektekre és konkrét gesztusokra, szem előtt tartva, hogy elfogadhatatlan a víz természeti javának bármilyen privatizációja a vízhez való hozzájutás emberi jogának rovására.

Számunkra, keresztények számára a víz a megtisztulás és az élet alapvető elemét jelenti. Gondolataink azonnal a keresztségre, újjászületésünk szentségére terelődnek. A Lélek által megszentelt víz az az anyag, amelyen keresztül Isten megelevenített és megújított minket; ez az áldott forrása annak az életnek, amely többé nem hal meg. A keresztség a különböző felekezetű keresztények számára a valódi és nélkülözhetetlen kiindulópontot jelenti ahhoz, hogy a teljes egység felé vezető úton egyre hitelesebb testvériséget éljenek. Küldetése során Jézus olyan vizet ígért, amely örökre képes oltani az ember szomját (vö. *Jn 4,14*), és megjövendölte: „Aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék” (*Jn 7,37*). Jézushoz menni, belőle inni azt jelenti, hogy személyesen találkozunk vele mint Úrral, és az ő igéjéből merítjük az élet értelmét. Az a szó, amelyet a kereszten mondott: „Szomjazom” (*Jn 19,28*), erőteljesen visszhangzik bennünk. Az Úr megint azt kéri, hogy szomját oltsák, szomjazza a szeretetet. Arra kér minket, hogy a sok

mai szomjas emberben adjunk neki inni, hogy utána azt hallhassuk: „Szomjas voltam, és adtatok innom.” (*Mt 25,35*). A „globális faluban” italt adni nemcsak személyes jótékonyági gesztusokat jelent, hanem konkrét döntéseket és állandó elkötelezettséget a víz elsődleges javának mindenki számára történő biztosítására.

Fotó: Building Schools for Africa
buildingschoolsforafrica.org

Szeretnék kitérni a tengerek és óceánok kérdésére is. Kötelességünk megköszönni a Teremtőnek a nagy vizeknek és mindannak, amit tartalmaznak, félelmetes és csodálatos ajándékát (vö. *Ter 1,20–21; Zsolt 146,6*), és dicsérni őt, amiért óceánokkal ruházta fel a földet (vö. *Zsolt 104,6*). Ha gondolatainkat az állandó mozgásban lévő tenger hatalmas kiterjedése felé irányítjuk, ez bizonyos értelemben arra is lehetőséget ad, hogy Istenre gondoljunk, aki állandóan kíséri teremtését, fenntartva azt (vö. *Szent II. János Pál, katekézis, 1986. május 7.*).

Ennek a felbecsülhetetlen értékű jónak a mindennapi védelme ma megkerülhetetlen felelősséget, valódi kihívást jelent: szükség van a jóakarátú emberek hatékony együttműködésére, hogy részt vehessenek a Teremtő folyamatos munkájában. Sajnos, sok erőfeszítés kudarcot vall a hatékony szabályozás és az ellenőrzés eszközeinek hiánya miatt, különösen a nemzeti határokon túli tengeri területek védelme tekintetében (vö. *LS 174*). Nem engedhetjük meg, hogy a tengerek és óceánok megteljenek lebegő műanyaggal. Arra vagyunk hivatottak, hogy mi is elkötelezzük magunkat e vészhelyzet kapcsán, aktív hozzáállással, úgy imádkozva, mintha minden az isteni gondviseléstől függne, és úgy cselekedve, mintha minden tőlünk függne.

Imádkozunk, hogy a vizek ne a népek közötti elkülönülés, hanem a találkozás jelei legyenek az emberi közösség számára. Imádkozunk, hogy azok, akik életüket kockáztatják a hullámokon egy jobb jövő keresése érdekében, védelmet kapjanak. Kérjük az Urat azokért, akik a politika kimagasló szolgálatát végzik, hogy korunk legkényesebb kérdéseit, például a migrációval, az éghajlatváltozással, a mindenki számára az alapvető javakhoz való joggal kapcsolatos kérdéseket felelősséggel, előrelátással, a jövőbe tekintve, nagylelkűséggel és az együttműködés szellemében kezeljék, különösen a több erőforrással rendelkező országokban. Imádkozunk azokért, akik a tengeri apostolkodásnak szentelik

magukat, azokért, akik segítenek reflektálni a tengeri ökoszisztémákat érintő problémákra, azokért, akik a tengerekre vonatkozó nemzetközi szabályozások kidolgozásáért és végrehajtásáért tevékenykednek, amelyek képesek megvédeni az embereket, az országokat, a javakat és a természeti erőforrásokat – gondolok itt például a tengeri állat- és növényvilágra, valamint a korallzátonyokra (vö. *LS 41*) vagy a tengerfenékre –, és garantálják az egész emberiség közös java, nem pedig a partikuláris érdekek szemszögéből megvalósuló átfogó fejlődést. Azokra is emlékezünk, akik a tengeri területek megőrzéséért, az óceánok és biológiai sokféleségük védelméért dolgoznak, hogy felelősségteljesen és becsületesen végezzék ezt a feladatot.

Végül pedig szívünkön viseljük a fiatalabb generációk sorsát, és imádkozunk értük, hogy növekedjen bennük a tudás és a közös otthon iránti tisztelet, valamint az a vágy, hogy a vízről mint alapvető jóról mindenki javára gondoskodjanak. Remélem, hogy a keresztény közösségek egyre többet és egyre konkrét módon járulnak hozzá ahhoz, hogy mindenki élvezhesse ezt a nélkülözhetetlen erőforrást, tisztelettel kezelve a Teremtőtől kapott ajándékokat, különösen a vízfolyásokat, tengereket és óceánokat.

Kelt Vatikánvárosban,
2018. szeptember 1-jén

Ferenc pápa

A víz körforgása

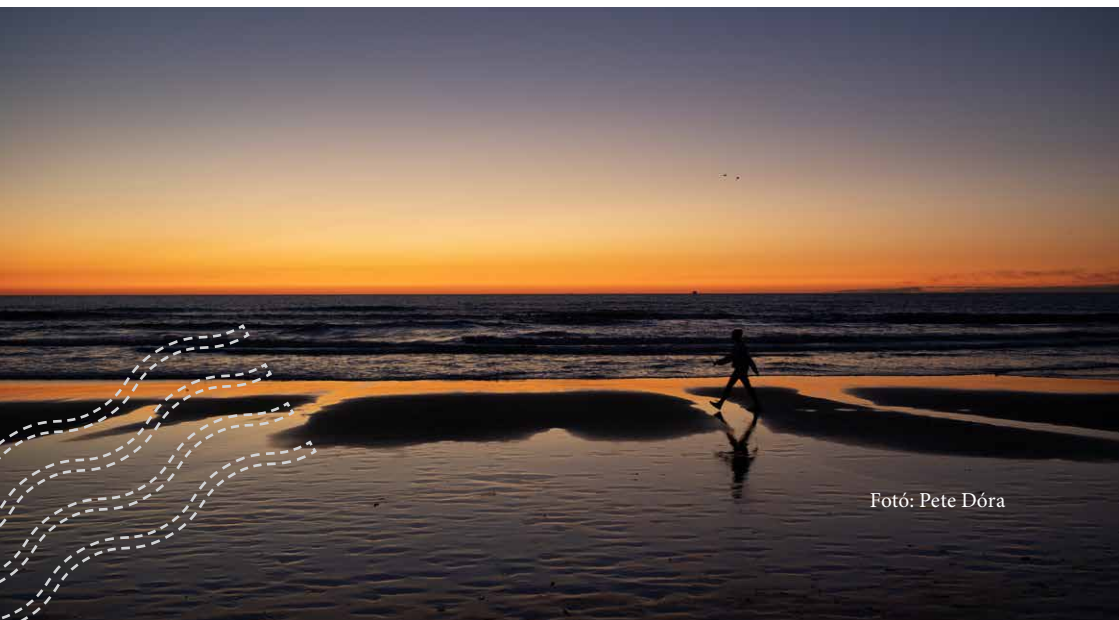
A víz majdnem annyira része az életünknek, mint a levegő. Nagyon is észrevesszük, amint valamiképp szűkössé válik: „rossz” vagy „kevés”. Mikor ezeket a tüneteket észleljük, sürgősen változtatni, javítani akarunk – nem gondolva arra, hogy a kedvezőtlen vagy egyenesen veszélyes helyzet mögött milyen nagyszágrendű folyamatok torzulásai állnak. Érdeemes tisztába tennünk magunkban a víz mozgásával, körforgásával kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat, hogy utána meg tudjuk különböztetni a „természetes” jelenséget, állapotot a „mesterségestől”, a „normálist” a „rendkívülitől”, és felismerjük az ember által előidézett változások következményeit.

Milyen vizeink vannak? Hol vannak a „vízraktárak”? Hogyan mozog ezek között a víz? Mit hasznosít ebből

az élővilág, az ember? Hogyan változtatja meg a vízkörforgást ez a hasznosítás?

Nagy vonalakban megválaszolva a fentieket: van a Földön *tiszta víz* (H_2O , ahogy az iskolában tanultuk), és van oldott és más anyagokat magában foglaló víz. Tiszta H_2O a vízpára, ami a levegőben van, és tiszta H_2O a jég és a hó is. Amikor a levegőben lévő víz kicsapódik és lehull, oldódnak benne a levegőben lévő gázok. (A víz úgy is magával vihet anyagokat a levegőből, pl. finom port, kormot, hogy azok nincsenek oldva benne.)

Az egyik nagy vízhordozónk, víztározónk tehát a levegő, amely ha mozog, magával viszi a gáz állapotú H_2O -tartalmát is. Minél melegebb a levegő, annál több vizet tud elhordozni. (Ezért [is]

erőteljesebb, nagyobb hozamú a meleg levegőből kicsapódó csapadék.) Másik nagy víztározónk a szárazföld-felszín vizeinek hálózata, a csapadékból táplálkozó, csapadék által létrehozott felszíni vizek: erek, patakok, folyók, tavak, lefolyástalan beltengerek. Ezeknek az oldott- és hordalékanyag-tartalma nagyon különböző lehet, még egyazon vízfolyás különböző szakaszain is, vagy egyazon szakaszon különböző évszakokban, vízjárásnál. A felszíni „víz” oldat, ásványi sókat hordoz – épp ettől lehet „jó” az ivóvíz. A tiszta H_2O ugyanis íztelen. A folyékony felszíni édesvizek mennyisége az óceánokéhoz képest elenyésző: az összes felszíni víz kb. 0,007%-a csupán! (A többi mintegy 3% édesvíz jégsapka és gleccser.)

Harmadik víztározó-típusunkat a szárazföldek felszíne alatti vizek alkotják: a talajvizek és rétegvizek. Ezt a két szárazföldi vízkészletet szoktuk újabban együttesen „kék víznek” nevezni, megkülönböztetve a „zöld víztől”. A zöld víz az a vízmennyiség, amely a talajban és a növényekben van, a növények testének alkotóeleme – a talaj és a növények összessége tehát szintén víztározóként fogható fel. A zöld víz egyrészt a csapadékból, másrészt kék vizekből pótlódik. Ha pótlódik: Magyarország „zöld” vízkészletéből, tehát a talajainkból, a tavalyi aszályt követően mintegy három balatonyi víz hiányzik!

A legnagyobb víztározónk pedig, amely a Föld vizeinek mintegy 96%-át

tartalmazza, az óceánok rendszere. A víz körforgása az óceánok felületéről, a talajfelszínről elpárologó, illetve a növényekből elpárologtatott vízzel kezdődik, amikor is az átkerül a levegőbe. A levegőből a víz ismét visszahull a tengerek és a szárazföldek felszínére. A szárazföldön sokat old fel, amelyeket végső soron a tengerekbe vagy lefolyástalan állóvizekbe (Holt-tenger, Aral-tó, Kaszpi-tó) szállít. A felszíni vizek párolgásakor a sók oldatban maradnak, és csak tiszta H_2O távozik – ezért az óceánok és beltengerek, lefolyástalan tavak lassan egyre töményebben sósak lesznek. (Ugyanilyen töményedés, és végül sókiválás, szikesezés történik, amikor huzamosan „kék vízzel” öntözünk, és az öntözővíz egy része a talajról visszapárolog a levegőbe. Az esővíznek, hónapokig nincs ilyen káros hatása – hacsak nem oldott ki szennyező anyagokat [szulfít, szulfát, nitrit, nitrát] – útközben a levegőből.)

Eredeti állapotában a legtöbb felszíni vizünk iható volt. A Duna vize Pestnél még a 19. század elején-közepén is jobb volt a pesti kútvíznél, olyannyira, hogy a Duna-vizet lajtoskocsiból árulták a városban. Ez a helyzet világszerte sokat romlott. Ma már az ember által elérhető felszíni édesvíz-készletek több mint fele emberi fogyasztásra alkalmatlan, mert szennyezett. Ez azt is jelenti, hogy ha a szennyezést fel lehetne számolni, akkor „megduplázódnék” a hozzáférhető globális édesvízkincs.

Zlinszky János

Nemzetközi kitekintés: ENSZ Víz Világkonferencia 2023.

Az ENSZ 2023 márciusában rendezett világkonferenciát az édesvizek védelméről, az ellátásbiztonságról, a vízhez való hozzáférés technikai, pénzügyi, etikai, egészségügyi és szociális kérdéseiről. Közel 50 év óta ez volt az első ivóvízzel foglalkozó magas szintű globális konferencia. A találkozón kormányok, gazdálkodó és egyéb nem kormányzati szervezetek, valamint a tudományos szféra képviselői vettek részt. A konferencia kézzelfogható eredménye egy cselekvési terv volt, amely több mint 700 úgynevezett önkéntes kötelezettségvállalást tartalmaz, ezek azonban inkább ígéreteknek, mintsem jogilag kötelező előírásoknak tekintendők. A globális vízügyi cselekvési terv célja, hogy a világ előtt álló számos vízügyi kihívást kezelje, az árvizektől és aszályokon át egészen a tiszta ivóvíz és a higiénia hiányának megfelelő, teljes körű megoldásáig.

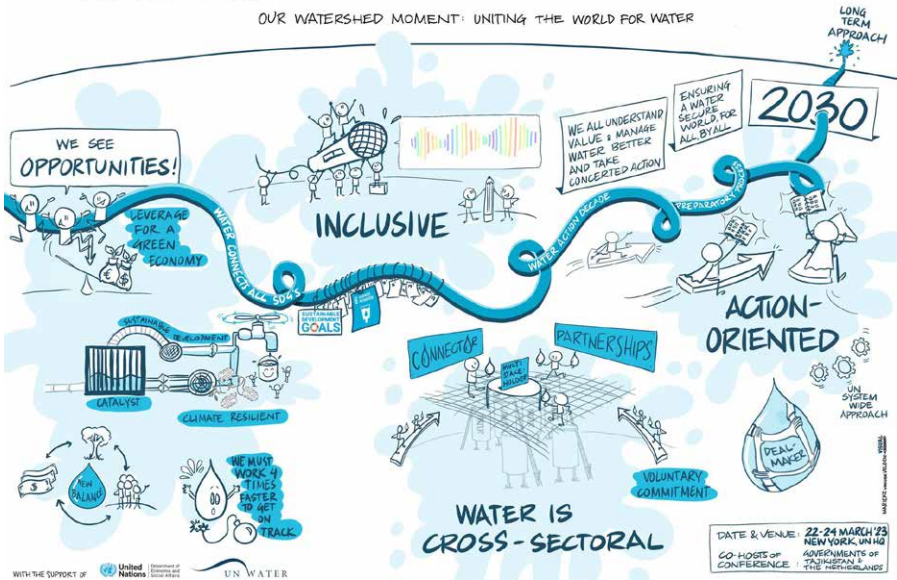
A mára kiépült vízellátó rendszerek, víziközművek világszerte óriási nyomás alatt vannak. Mintegy 4,2 milliárd ember él biztonságos higiéniai szolgáltatások nélkül, ebből 3 milliárdan pedig még csak alapvető kézmosási lehetőségekkel sem rendelkeznek. 2,2 milliárd ember nem fér hozzá biztonságos ivóvízhez. Az éghajlatváltozás miatt egyre gyakoribbak és súlyosabbak az árvizek és aszályok, ami tovább nehezíti a meglévő vízhez való hozzájutás lehetőségeit.

A cselekvési tervben elfogadott kötelezettségvállalások töredékéhez – mindössze kevesebb, mint harmadához – azonosítottak egyértelmű finanszírozási forrást, így a többi kötelezettségvállalás nehezen értelmezhető komoly szándékként. A World Resource Institute elemzése szerint azonban szerencsére nem kirívóan drága a vízügyi kihívások legtöbbszörének megoldása. Az elemzések rámutatnak, hogy kellő mennyiségű tiszta víz biztosítása minden közösség számára az egész világon 2030-ra a globális GDP alig több mint 1%-ába kerülhetett volna, ha már 2015 óta az eddigiéknél jelentősebb összeget fordítottak volna a vízi infrastruktúra fejlesztésére. Ha eddig nem is sikerült, de ma már el kellene kezdeni! A számítások szerint ezek a vízügyi beruházások jelentős gazdasági előnyökkel is járhatnak, ugyanis a vízhez való hozzáférés fejlesztésébe és a szenny-

VISION STATEMENT UN 2023 WATER CONFERENCE

OUR WATERSHED MOMENT: UNITING THE WORLD FOR WATER

Fotó: ENSZ 2023

vízvezetésbe befektetett minden dollár több mint hatszorosát hozhatná cserébe.

Az éghajlatváltozáshoz való már gyakorolt alkalmazkodásnak a vízgazdálkodási, víztakarékossági cselekvésekben is meg kell jelennie. Olyan „apróságoktól” kezdve, mint a szivárgó csövek, csöpögő csapok javítása, de fontos lehet a part menti mangroveerdő helyreállítása, valamint a szennyvízvezetéshez és az alapvető higiéniaát biztosító vízellátásokhoz való hozzáférés bővítése, ami egyértelműen növeli az éghajlatváltozással szembeni ellenállóképességet is.

Ne felejtjük el, hogy – talán a higiéniai kérdéseket kivéve – Magyarországon is számos hasonló gonddal találkozunk. Sok a teendő, hiszen különösen az ivóvíz

ellátásért felelős víziközmű-hálózatunk teljes felújítás előtt áll; a rendre és egyre gyakrabban visszatérő aszály hatásait csökkenteni kell, valamint nagy szükség lenne a vizes élőhelyeink gyarapítására is.

Nemes Csaba

Források:

UN 2023 Water Conference: <https://www.unep.org/un-2023-water-conference>

UN, Department of Economic and Social Affairs, 2023.: Water Action Agenda <https://sdgs.un.org/partnerships/action-networks/water>

WHO and UNICEF launch updated estimates for water, sanitation and hygiene | UN-Water (unwater.org)

World Resource Institute, 2023: UN Water Conference 2023: Not Enough Game-changing Commitments. [UN Water Conference 2023: Not Enough Game-changing Commitments](https://www.wri.org/publication/2023/03/un-water-conference-2023-not-enough-game-changing-commitments)

Vizes élőhelyek

Személyes élményem egy gyűlekezeti filmvetítés, amelyen a *Vad Magyarország – A vizek birodalma* című filmet néztük meg. Török Zoltán 2011-ben bemutatott, számos nemzetközi díjat elnyert színes természetfilmjének lenyűgöző képkockái eltöltöttek azzal a jó érzéssel, hogy szép hazánkban élni öröm és büszkeség, folyóink és tavaink nemcsak remek rekreációs helyek, hanem kimeríthetetlen tartalékok az éltető víznek, halban bővelkednek. Bármennyire is szeretnénk ezt a megnyugtató képet őrizni, sajnos korántsem ilyen kedvező a helyzet vizes élőhelyeink ökológiai állapota és vízellátottsága tekintetében, itt a Kárpát-medencében és persze tágabb kitekintésben sem. Hazai vonatkozásban ma már sokkal inkább aktuális Szendőfi Balázs *Volt egyszer egy vadvízország*¹ című 2023-as filmje.

Erősen függ a nézőponttól, az egyén preferenciáitól és a médiapublicitástól, hogy általában mi az, amit fontosnak ítélünk, illetve mit tartunk a világot fenyegető legsúlyosabb környezeti problémának. Számos európai felmérés és kutatás folyik a környezeti problémák témakörében, az Európai Unió környezeti politikájával és a fenntarthatóság-

gal kapcsolatban. Az ING International Survey² 2019-es felmérésén öt lehetséges válasz közül választva a válaszadók 34%-a mondta azt, hogy a környezetre a műanyagszemét jelenti a legnagyobb veszélyt, ezt követte a sorban 33%-kal a klímaváltozás, majd a légszennyezés és az erőforrások kimerülése. A biológiai sokféleség eltűnésével kapcsolatos aggodalom került a legutolsó helyre, ami nem meglepő, hiszen a téma elenyésző globális publicitást kap, ezért nem közzismert, hogy a biodiverzitás csökkenése az emberiséget legalább annyira érintő súlyos probléma, mint a klímaváltozás. Ugyanakkor kellő információk birtokában a világ vezető pénzügyi, gazdasági szakértői 2020-ban az emberiséget fenyegető öt legnagyobb veszély közé sorolták, felismerve, hogy az ökoszisztémák működése létünk és gazdaságunk alapja. Minden talpalatnyi zöld számít tehát! Ahol csak lehet, védenünk kell a természetet és elősegíteni annak térnyerését.

A számok azonban ennek épp az ellenkezőjét mutatják: az emberi tevékenység következtében bekövetkező kihalás üteme a becslések alapján ma tízszer gyorsabb, mint amilyen az elmúlt 10 millió év átlaga. Az élőhelyek

¹ A film teljes terjedelmében megtekinthető a rendező, Szendőfi Balázs YouTube-csatornáján: <https://youtu.be/PRhjQSyDpIA>

² ING: Circular economy: Consumers seek help: https://think.ing.com/uploads/reports/IIS_Circular_Economy_report_FINAL.PDF

közül is a fajokban különösen gazdag, a „biológiai sokféleség bölcsőjeként” számontartott vizes területek tűnnek el a legijesztőbb mértékben, pedig ezek jelen korunk „Noé-bárcái”. Ezek alatt ne csak folyókra és tavakra gondoljunk, a nemzetközi osztályozás további három nagy csoportot jelöl meg: mocsarak, lápok, fertők; tengeri élőhelyek (lagúnák, sziklás partok, korallszirtek); delták és árapály-mocsarak.

Fotó: Magyarai Márton

Az egyik legrégebbi nemzetközi természetvédelmi megállapodás, a Ramsari Egyezmény éppen ezeknek az élőhelyeknek a megőrzése érdekében született 1971-ben, 170 ország – köztük Magyarország – részvételével. Eredeti célja, hogy a vízimadarak élőhelyeül szolgáló területeket megóvja, mára kibővült és kiterjedt a vízre, a növényekre, az emberi egészségre és jólétre, újabban pedig a határokon átnyúló vizes élőhelyekre, az éghajlatváltozás enyhítésére, az ahhoz való alkalmazkodásra, a katasztrófa-kockázatok csökkentésére és a fenntartható fejlődésre is. Ez idő alatt azonban a vizes élőhelyeket fenyegető veszélyek csak tovább nőttek.

A Ramsari Titkárság 2022-es jelentéséből³ kiderül, hogy a vizes élőhelyek a legvesélyeztetettebb ökoszisztémák közé tartoznak: háromszor gyorsabban tűnnek el, mint az erdők, és 1970 óta a becslések szerint 35%-kal csökkent a vizes élőhelyek száma világszerte. A nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek több mint fele érintett, és az előrejelzések szerint az éghajlatváltozás tovább súlyosbítja a károkat. A klímaváltozás és környezetszennyezés alapvetően káros hatással van a biodiverzitásra, a mezőgazdasági területek és a városok kitarató terjeszkedése pedig a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából fontos terüle-

³ Ramsari Egyezmény, 2022: Éves Jelentés a Részes Felek Konferenciájára.

<https://enb.iisd.org/convention-wetlands-ramsar-cop14-summary>

The Global Wetland Outlook, <https://www.global-wetland-outlook.ramsar.org/>

teket vesz el a természettől. A vizes területek állat- és növényvilágának 25%-át a kihalás fenyegeti.

A jelenségnek a klímaváltozáson és a környezetszennyezésen túl számos más összetevője is van: fontos megemlíteni a tengerparti és folyótorkolati régiókban folyó urbanizációs folyamatokat, vagy általában a szennyvízkezelés problémáját (a szennyvizek 80%-a nem megfelelően szűrve érkezik a vizes területekre). Az energiaigények (és az öntözővíz-igény) növekedésével egyre több helyen épülnek duzzasztógátak, amelyek megváltoztatják a folyók eredeti vízháztartását. Az intenzív mezőgazdasághoz kapcsolódik az erőtettelt öntözés és a lecsapolások, de a műtrágyák (és növényvédő szerek) növekvő arányú használata is, ami miatt a gyorsabban fejlődő tájidegen növények elveszik az oxigént az őshonos növények és állatok elől.

Ugyanakkor egyre többen ismerik fel e területek a jelentőségét és az általuk nyújtott létfontosságú ökoszisztéma-szolgáltatásokat. A világ legtermékenyebb ökoszisztémái közé tartozó vizes élőhelyek édesvizet, élelmi-szert és építőanyagokat, gyógyszeripari alapanyagokat biztosítanak, jelentős szerepük van az árvízvédelemben, a széndioxid megkötésében, az éghajlatváltozás mérséklésében, a természetet „veséjeként” való működésük pedig biztosítja a víz szabályozását és a hulladékok kiszűrését a környezetből.

Fotó: Szabó Apor @Unsplash

Bár gyakran jönnek szembe velünk egészen távoli tájakról szóló sokkoló felvételek, kivágott esőerdőkről vagy szennyezett tengerekről szóló tudósítások, valójában nem kell messzire mennünk ahhoz, hogy szembesüljünk a természeti értékek pusztulásával: Magyarországon nem találunk már idős, természetes dinamikával működő erdőket, ma hazánkban a 150 év feletti erdők aránya alig fél százalék. Hazánk valaha a vizek országa volt, a folyók természetes árterei eredetileg az ország mai területének közel 23%-át érintették. A folyószabályo-

zások következtében azonban méretük jelentősen csökkent, az egykori természetes árterek több mint 90%-a eltűnt. A területek nemcsak szűkülnek, hanem ökológiai állapotuk is romlik, a közösségi jelentőségű élőhelyek 87%-a kedvezőtlen vagy rossz állapotú, az álló- és folyóvizek között pedig még nagyobb arányban vannak ökológiai állapotuk tekintetében mérsékelt, gyenge vagy rossz besorolású területek.

Mindannyiunk feladata és érdeke tehát az élőhelyek megőrzése, a leromlott élőhelyek rehabilitációja, új élőhelyek létrehozása, a természetre alapozott megoldások minél szélesebb körben történő alkalmazása. Ezekre nagyon jó és működő példákat láthatunk, csak meg kell ismerni és tanulni az alkalmazásukat.

Vizes tények

Föld

- A Föld összes vizeinek mindössze 2,5%-a édesvíz, amelynek szűk harmada felszín alatti víz, és csak bő 1%-a felszíni víz.
- Ennek a bő 1%-nak több mint kétharmada fagyott állapotban van; a fennmaradó, folyékony formában elérhető víz 21%-a a tavakban tározódik, ~0.5%-át szállítja az összes folyó, míg a talaj majd 4%-át tárolja.

Más alternatívánk nincs, ha jót akarunk magunknak. Emlékezzünk a nagy mese-klasszikus, a Kisvakond történetében arra az epizódra, amikor a fakitermelő vállalat kivágja az erdőt, ezért az állatok egy városi lakásba kényszerülnek, ahol azonban a „művilág” nem tudja helyettesíteni a valót. Vagy gondoljunk a WWF közelmúltbeli kampányára, ahol ötletes kreatívokkal hívják fel a figyelmet arra, hogy ha eltűnnek az élőhelyek, hova mennek az állatok? Más lehetőség híján – akár hozzánk is költözhetnek az állatok, például egy vidracsalád a fürdőszobánkba? Mi lenne, ha holnap bekopogtatnának, megosztanád velük?

Szűcs Boglárka

A légkörben a felszíni édesvíz 3%-a található meg.

Tavak

- A legtöbb édesvizet a Bajkál-tó tárolja (23.600 km³), amely egyben a Föld legmélyebb tava (1.620 m). Ezzel egymaga a Föld tavai édesvíz-készletének 22-23%-át tartalmazza. A legnagyobb kiterjedésű tó a Kaszpi-tenger (371.000 km²), amelynek mélysége 1.025 m.

- A legnagyobb hazai tó a Balaton, amelynek hossza 77 km, de Tihanynál csak 1,3 km keskeny. A tárolt vízmennyiség: 1,9 km³, kiterjedése pedig 600 km².
- Érdekes, hogy második legnagyobb kiterjedésű tó hazánkban az a Tisza-tó (127 km²), amelyet épp idén 50 éve adtak át Kiskörei-víztározó néven. Mára madárparadicsommá alakult, és az Alföld biodiverzitási csomópontja lett.

Folyókák

- A Föld leghosszabb folyója a Nílus (6.984 km), de mellékágakkal együtt az Amazonas kissé hosszabb (6.516 km).
- A legnagyobb vízhozamot messze az Amazonas-rendszer adja (közepes vízhozama 110.000 m³/s); az utána következő Kongó csak 42.000 m³/s-os közepes hozamot produkál.
- A Duna 2.842 km-es hosszával a világ 35. leghosszabb folyója, de Európában az első. Közepes a hozama, már Romániában eléri a 6.430 m³/s-ot. Vízyűjtője 817.000 km² (binnen a Magyarország teljes területét, 93.000 km²-t felölelő hazai vízyűjtővel).
- Érdekes, hogy bár a Duna hazánk fő folyója, de teljes magyarországi szakasza rövidebb (417 km), mint a Tisza hasonló része (597 km).
- Míg állóvizeinkre leginkább csak a tó szó használatos, addig a vízfolyások esetében az ér, csermely, patak, folyó, folyam szavak gazdagítják nyelvünket.

Időjárás, csapadék

- Hazánk átlagos éves csapadékmennyisége 500–800 mm (Alföld-Alpokalja).
- A legnagyobb éves csapadékmennyiség Magyarországon 1554,9 mm volt (2010, Miskolc-Lillafüred-Jávorkút), míg a legkisebb 203 mm (2000, Szeged).
- A legnagyobb 24 órás csapadékösszeg 260 mm (Dad, 1953), a legnagyobb 10 perces csapadékösszeg 64,2 mm (Zirc, 1915)
- A 2022-es aszályos év súlyosságát mutatja, hogy az 1904-ben kezdődött, rendszeres meteorológiai észlelések óta 2022 első hét hónapja volt a legszárazabb.

Halupka Gábor

Season of Creation 2023 imádság

Mindenek Teremtője,

a te szeretetközösségedből hatalmas folyamként tört elő az élet, és jött létre az egész kozmosz.

Itt, a túlradó szeretetnek Földjén az Ige testté lett, és az élető vízzel együtt elindult békét és igazságot hirdetve az egész teremtés számára.

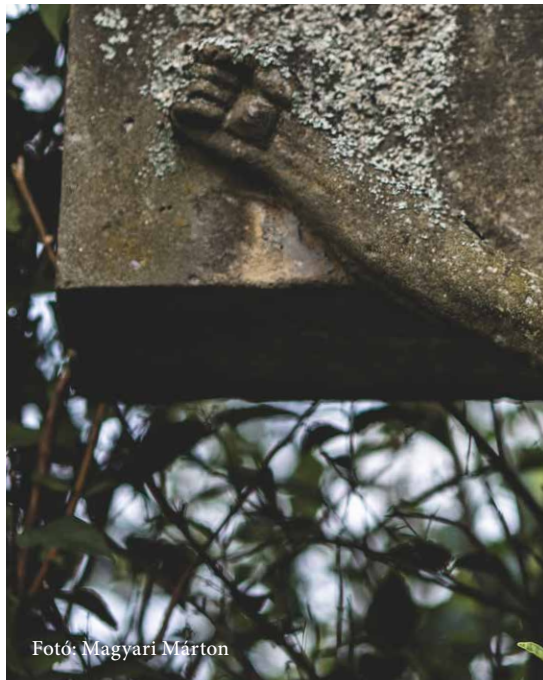
Te hívtad az embereket, hogy műveljék és őrizték kertedet. Minden teremtménnyel helyes kapcsolatba helyeztél minket, de mi nem hallottuk meg a Föld kiáltásait és a legsebezhetőbbek kiáltásait. Megtörtük a szeretet áramló közösségét, és vétkeztünk ellened azzal, hogy nem óvtuk az élet feltételeit.

Siratjuk fajtársaink és élőhelyeik elvesztését, gyászoljuk az emberi kultúrák elvesztését, a kiszorított és elpusztított életekkel és életfeltételekkel együtt, és fájlaljuk a látványát a halál, háború és erőszak gazdaságának, amelyet magunknak és a Földnek okoztunk.

Nyisd meg a fülünket a te teremő, békéltető és fenntartó Igédre, amely a Szentírás és a teremtés könyvén keresztül szólít meg minket. Áldj meg bennünket újra életet adó vizeddel, hogy a Teremő Lélek engedje, hogy az igazságosság és a béke áramoljon szívünkben és áradjon az egész teremtésbe.

Nyisd meg szívünket, hogy befogadjuk Isten igazságosságának és béké-

jének élő vizét, és hogy megosszuk azt szenvedő testvéreinkkel, a körülöttünk élő teremtményekkel és az egész terem-téssel.

Fotó: Magyar Márton

Áldj meg minket, hogy egységben legyünk minden jóakarató emberrel, hogy Isten igazságosságának és békéjének élő vize, mint sok-sok patak hatalmas folyamává váljon az egész Földön.

Annak nevében, aki azért jött, hogy evangéliumot hirdessen az egész terem-tésnek, Jézus Krisztusért.

Ámen.

2023 Season of Creation Prayer

Creator of All,

From your communion of love life sprung forth like a mighty river and the whole cosmos came into being.

On this Earth of overflowing love, the Word was made flesh and went forth with the life-giving waters proclaiming peace and justice for all creation.

You called human beings to till and keep your garden. You placed us into right relationship with each creature, but we failed to listen to the cries of the Earth and the cries of the most vulnerable.

We broke with the flowing communion of love and sinned against you by not safeguarding the conditions for life.

We lament the loss of our fellow species and their habitats, we grieve the loss of human cultures, along with the lives and livelihoods that have been displaced or perished, and we ache at the sight of an economy of death, war and violence that we have inflicted on ourselves and on the Earth.

Open our ears to your creative, reconciling and sustaining Word that calls to us through the book of Scripture and the book of creation. Bless us once again with your life-giving waters so that the Creator Spirit may let justice and peace flow in our hearts and overflow into all creation.

Open our hearts to receive the living waters of God's justice and peace, and to share it with our suffering brothers and sisters, all creatures around us, and all creation.

Bless us to walk together with all people of good will so that the many streams of the living waters of God's justice and peace may become a mighty river all over the Earth.

In the name of the One who came to proclaim good news to all creation, Jesus Christ.

Amen.

Felhívás

Szervezzünk programokat a *Teremtés hetére*, és osszuk meg egymással híreinket!

Az *Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport* tagjaiként hívjuk az egyházi közösségeket, hogy a korábbi évekhez hasonlóan a **Teremtés hete** alkalmából, **2023. szeptember 24-e és október 1-e között** szervezzenek helyi teremtésvédelmi megmozdulásokat!

A teremtett világ megőrzésében nagy szerepük van a helyi közösségeknek. Kis lépésnek tűnő cselekedeteink is sokat számíthatnak környezetünk védelmében. Az egyházi közösségek mintaadóként és érték közvetítőként különösen fontos szerepet játszanak ebben a folyamatban. Szeretnénk arra buzdítani az egyházi közösségeket, hogy ezekben az akciókban működjenek együtt környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetekkel, ezáltal is szélesítve a teremtésvédelmi összefogást. Hiszen a mintaadás és érték közvetítés akkor a leghatékonyabb, ha közösen történik.

Bátorítunk mindenkit, hogy e szerveződő eseményeket, amint körvonalazódnak, jelezzék felénk. A regisztrált eseményeket megjelentetjük honlapunkon (teremtesunnepe.hu) és Facebook-oldalainkon, így más közösségeknek is ötletet, inspirációt adhatunk. Nemcsak a cselekvés fontos, hanem az összefogás is, amelynek egyik módja a kommunikáció: osszuk hát meg együtt annak hírét, ami jó történik közöttünk!

Teremtés heti események, alkalmak regisztrációja:

<https://forms.gle/Vc3h3woivyFQBnh5A>

Köszönjük, hogy 15 éve ünnepelhetjük együtt az ökumenikus Teremtés hetét Magyarországon!

Szeretettel kérünk Benneteket, ha a korábbi évekből van egy jó emléke-tek, képek, videótok vagy bármi, amit szívesen megosztanátok a teremtés heti ünneplése(i)tekből, akkor küldjétek el nekünk a 15 éves ünneplés alkalmából!

Isten áldása legyen a közösségeken és minden erőfeszítésen!

<https://forms.gle/mYcPd97Lp5S3jSrB7>

15 éves a Teremtés hete

Károli Gáspár
Református Egyetem
Teremtésvédelmi Kutatóintézet

Kiadja:
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

Felelős kiadó:
Fischl Vilmos

A füzet készítésében együttműködő szervezetek:
Ararát Teremtésvédelmi Munkacsoport (Magyarországi Evangélikus Egyház),
Károli Gáspár Református Egyetem Teremtésvédelmi Kutatóintézet,
Magyarországi Református Egyház Ökogyülekezeti Mozgalom,
Magyarországi Metodista Egyház,
Naphimnusz Teremtésvédelmi Egyesület.

A kiadvány újrahasznosított papírra készült.

teremtesunnepe.hu

Korábbi témáink

(Teremtés hete 2009 — 2022)

2009: A hét nap csodája

2010: Körkép a Földről – körkép az emberiségről

2011: Újrahasznosítás

„...*hogy semmi ne menjen kárba*” (Jn 6,12)

2012: Jézus és a teremtett világ

„...*úgy szerette Isten a világot...*” (Jn 3,16)

2013: „Nézd, itt a víz!” (ApCsel 8,36)

2014: „Őrizd meg a rád bízott kincset!” (1Tim 6,20)

2015: Éghajlati igazságosság

„...*egy gazdag meg egy szegény*” (2Sám 12,1)

2016: A szelídek öröksége

„*Boldogok a szelídek, mert ők öröklik a földet.*” (Mt 5,5)

2017: Ökológiai megtérés

„...*úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta.*” (Jn 3,16)

2018: Közösségben a teremtett világért

„*Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok velük.*” (Mt 18,20)

2019: Hála és felelősség

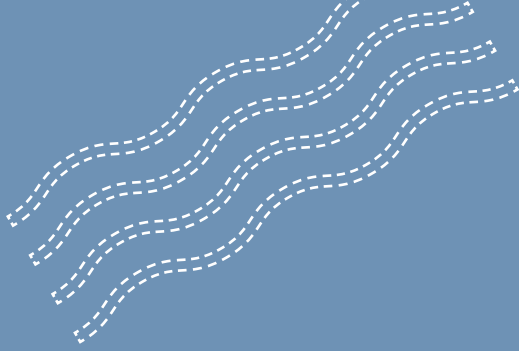
„*Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom örüljete! A ti szelídségeitek legyen ismert minden ember előtt! Az Úr közel! Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt.*” (Fil 4,4–6)

2020: Teremtő bizonytalanság

„*A remény nem csal meg*” (Rm 5,5a)

2021: Hol laksz? (Jn 1,38) – Isten oikoszának megújítása

2022: Szent ez a hely, ahol állsz – Halld meg a teremtmények hangját!

Az igazságosság a prófétai képben hasonló a vízhez: nélküle nem létezik jól működő társadalom, ugyanakkor megfoghatatlan, (a törvényt szemben) rögzíthetetlen, az emberek kapcsolataiban bontakozik ki folyamatosan, ettől a folyamatszerűségtől pedig nem tudunk elvonatkoztatni, állandó odaadást és odafigyelést, energiát igényel, hogy az áramlás fennmaradjon.

Teremtés heti füzetünkben idén a víz körforgásához kapcsolódó igék szolgálnak a meditációsorozat alapjául. A rövid tematikus tanulmányok bemutatják, miként van jelen mindennapjainkban az élet nélkülözhetetlen feltételeként a víz, milyen törekvésekkel találkozunk a nagy nemzetközi szervezetek munkájában a vizek védelmével kapcsolatban, illetve mi a jelentősége a vizes élőhelyek megőrzésének az élet jelene és jövője szempontjából. A kiadvány az idei évben arra buzdítja olvasóit, hogy gondolkodjanak el a víz és a teremtett létezők közti igazságosságosság összefüggéseinek sokrétűségén, és imádsággal, cselekvéssel és bölcs figyelemmel legyenek résztvevői az ámoszi igazság-patak áradásának.

Szűcs Kinga

